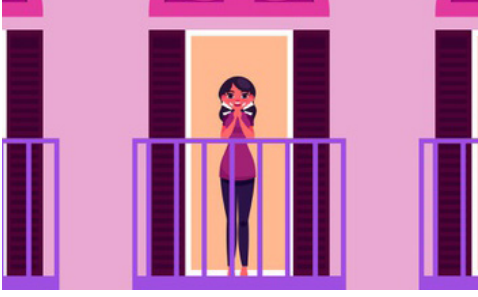

ekmek ve gül

Kapitalizmin takkesi,
kadınların mücadelesi 3

Pandemi geçici
dayanışma kalıcı olsun! 9

İtaat etmeyi reddeden
kadınlara ithafen 15

Salgın hastalıklarla
mücadelenin tarihsel
deneyimleri 18

Her neredeysek mücadele de dayanışma da orada!

İllüstrasyonlar: Freepik

İÇİNDEKİLER

Kapitalizmin takkesi, kadınların mücadelesi.....3	Fulya Alikoç
Salgını fırsata çeviremezsiniz.....5	Gülşah Kaya
Koronayı fırsat bilenler kadınları.....7	Adile Doğan
Bu dayanışma sadece ayakta kalmak için değil...7	
'Bizi sindirmeye çalışanlar bilsin ki.....8	Elif Sancı
'Bir kendin bir de kız kardeşin için.....8	Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği
Pandemi geçici dayanışma kalıcı olsun!.....9	Kadriye Kara
Her karanlığın bir aydınlığı vardır.....9	Fatma Duran
Nefis şey: Kolonya!.....10	Filiz Gür
'Dünyanın çilesini çekiyoruz ama.....11	
İnsanlar açıklıktan korktuğu kadar ölümden.....11	
'Çalışma arttı, masraflar arttı, korkumuz arttı'.....12	Selin İrmak
Patronlar kâr edecek diye çocuğumu.....12	
Patronlar pandemiyi bahane ederek.....13	Filiz Tali
Yardımlar hani nerede?.....13	
Benim kimseye ihtiyacım yok.....14	Hatice Çoruk
Dizi: Unorthodox.....15	Kübra Yeter
Salgınla mücadele: Hayal değil gerçek.....18	Şükran Doğan
SINIRLARIN ÖTESİ.....20	Berivan Balkay
İranlı kadınların koronaya ve devlete karşı.....21	E.Ava
TARİH: Veba salgını ve cadı avları.....22	Bengi Çakmak
'Ailemin yanında kendimi hizmetçi gibi.....24	Berfin Güler
Karantina biter, dertler bitmez bizde!.....24	Nesrin Öztürk
Keçiören'de 'Balkon sohbetleri günlüğü'nden.....25	
Patronlara göre hava hoş!.....25	
KİTAP: Olay Şöyle oldu.....26	Saliha Çelik
SAĞLIK: Vajinismus.....27	Uzm. Dr. Sanem Bilgili
Uzaktan eğitim çocukları yoran bir rutine.....28	Nazife Ortakçı
'Çocukları ne yaptın?' diye sormuyor.....28	
Esnaf kadınların korona ile imtihanı.....29	Hülya Bal
Birkahvekokusununhatırlattığı.....30	Eylül Doğan
MEKTUBUMUZ VAR.....31	
1 Mayıs için beş kırk şarkı.....32	Sennur Sezer

Aramıza fiziksel mesafeler koyarak ama bir araya gelmekten geri durmayarak geçirdiğimiz bir 1 Mayıs'ı bıraktık arkamızda. Alanlara çıkamasa da evlerimizi, bahçelerimizi, duvarlarımızı süslediğimiz 1 Mayıs afişleri yapıp, astık her yana. Çocuklarımızla birlikte bir nefeslik sokağa çıkıp 1 Mayıs kutlaması yaptık. Alkışlarımız, sloganlarımız, 1 Mayıs marşımız eksik olmadı hiç. Çocuklarımız bebeklerinden, oyuncaklarından 1 Mayıs kortejleri oluştururken, iş yerlerimizden, çalışma alanlarımızdan "Biz her neredeysek 1 Mayıs orada" diye haykırdık.

Güneşli bir 1 Mayıs'ı alanlarda olmasak da bulunduğumuz her yerde kutladık. 2020 1 Mayıs'ını koronavirüs salgınıyla birlikte olağanüstü koşullarda karşılar-ken, işçi sınıfının birlik mücadele ve dayanışma gününün, tüm mesafelere rağmen bizleri tek bir kortejde toplayacağını hayal etmemiştik belki de. Uzun zamandır görmediğimiz dostları gördük o kortejde, uzaktan uzağa selamlaştık, hasret giderdik. Özlediklerimiz andık, eski fotoğrafları karıştırdık, konuyu konuşuy, tüm ahalili kattık heyecanımıza. Rengarenk donattık camlarımızı, hiçbir şey bulamadıysak ojeler, rujlar boyamız oldu "Yaşasın 1 Mayıs" yazmak için çarşafırlar.

Mesafelerimizin uzak, dayanışmanın çok yakın olduğu sınırsız bir 1 Mayıs tarihimize yerini aldı. Kimimizin çalışmak zorunda olduğu bugünde bantlarda, molalarda sesimizi kattık tüm dünyayı kaplayan kortejimize. Bir yanımız şenlik bir yanımız öfke oldu, çalıştığımız isyan ettik de birlik olmanın coşkusu umudumuza umut kattı...

Daha ne kadar süreceğini bilmediğimiz bu salgın koşullarında çalışmaya da evde olmaya da isyanımız var aslında. Salgının bulaşma korkusuyla, salgına karşı hiçbir yeterli önlemin alınmadığı iş yerlerimize giderken, ardımızda bıraktığımız çocuklarımızın evde tek başlarına ne yapacağı sorusunu düşünmekten öfkeliyiz. Çalışmak zorunda olduğumuz için çocuklarımızı büyükannelere gönderdiğimiz ve günlerdir onları göremediğimiz için öfkeliyiz.

Eve geldiğimizde, "Ya virüs bana bulaşmışsa ve evde birine bulaştırırsam" endişesinden öfkeliyiz. Dışarıda risk altında çalıştığımız yetmezmiş gibi bir de eve gelip çalışmaya devam etmektense öfkeliyiz. Yarının ne olacağını bilememekten, işsiz kalma korkusu yaşamaktan öfkeliyiz. "Bugün ne yemek pişireceğim, yarın sofraya ne alabileceğim, bu ayı nasıl geçireceğim, faturaları, biriken borçları nasıl ödeyeceğim, çocukların can sıkıntısını nasıl geçireceğim, komşum açken nasıl rahat uyuyacağım?" sorularına cevap aramaktan öfkeliyiz.

Sorularımıza doyurucu cevap veremeyen yönetenlere öfkeliyiz. Bu öfke dayanışmamıza engel değil güç oluyor. Elimizde, evimizde olanı paylaşmaktan geri durmuyoruz. Hayatlarımız için birlikte mücadele ederken, devletin bize sağladığı ihtiyaçlarımızı mahallemizde, apartmanımızda, iş yerimizde biz sağlıyoruz.

Bu tablo ile karşıladığımız mayıs ayında dergimizde de bu dayanışmanın en güzel örneklerini veriyor kadınlar... Elde ne varsa birazını kendine alıp birazını kız kardeşine ulaştırmak isteyen kadınlar Kocaeli'de, Ankara Tuzluçayır'da, İstanbul Esenyali'de binbir emek veriyor.

Bir tarafta dünyanın her yerinde sömürü düzeninin takkesi düşerken diğer yanda bu sömürü düzenine karşı kadınlar arasında mayalanan sınıf mücadelesini anlatıyor bu ay dergimizde Fulya Alikoç.

Avukat Gülşah Kaya, salgını fırsat bilip 6284'ü uygulanamaz hale getirmeye çalışsan, istismara af tartışmalarını durmadan gündemimize sokan, iktidara geldiği 18 yıldan bu yana kadınların adını aile dışında anmayan AKP iktidarına kadınların cevabını yazıyor.

Sadece Türkiye'de değil salgın sürecinde dünyanın dört bir yanında büyük bir emeğe ve özveriye sahip olan sağlık emekçisi kadınların sadece Covid-19'a

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

karşı mücadelesini değil şiddete, ekipman yetersizliğine, ödenmeyen ücretlere karşı mücadelesine uzanıyoruz Sınırların Ötesi'yle.

Metal fabrikalarından, lojistiğe, tersanelere kadar işçi kadınlar salgınla birlikte kaygılarını, korkularını, çocuk bakım sorunlarını dile getirirken, üniversiteli kadınlar okulların kapanmasıyla evde yaşadıkları baskıyı paylaşıyor. Edremit'ten esnaf kadınlar kapattıkları dükkanların yükü altından nasıl kalkacaklarını kara kara düşündüklerini ifade ediyor.

Salgınla mücadelenin hayal değil gerçek olduğunu; ağır yoksulluk ve savaş koşullarında dahi tarihe önemli bir deneyim bırakan Sovyetlerin deneyimleri üzerinden öğreniyoruz.

İçimizden Biri'nde market işçisi Arzu'nun 10 aylık bebeğinin süt iznini yok saydığı bu düzene karşı da korona günlerinde kendisine şiddet uygulayan eşine karşı da mücadelesini bebeğiyle birlikte sürdüreceği inancını görüyoruz.

Kadınların paylaştıklarını, dert ettiklerini, güldüklerini, mücadele ettiklerini anlatıyoruz bu ay dergi sayfalarımızda. Bir nakış gibi ilmek ilmek işlediğimiz 1 Mayıs kortejimizi katıyoruz tarihimize. Her gün yükselen bu tarihi ve bu mücadeleyi daha ileriye taşımak istiyoruz sizlerle. Çünkü biz her neredeysek, hangi koşullardaysak mücadele de dayanışma da orada!

Sağlıcakla kalın...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

	Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL Tel: (0212) 909 48 01 Faks: (0212) 654 15 04	Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 Adana Baskı: Arslan Güneyoğlu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Görkem Kınacı		

Kapitalizmin takkesi, kadınların mücadelesi

Fulya ALİKOÇ

Çok değil, daha birkaç ay önce dünyanın her yerinde düzenin değişmesini talep eden halk ayaklanmalarından, kitlesel işçi grevlerinden bahsediyorduk. Tüm bu hareketler, sadece yozlaşmış hükümetlere karşı değil, kapitalizmin köhnemiş sömürü düzenine biriken öfkenin de bir sonucuydu. Kapitalizm, faturası yine emekçilere kesilecek yeni bir krize gebe idi. Bugünse, küresel ekonomide 'koronadan sonra/koronadan önce' diye tarihe geçecek bir düzen kırılmasından, bir alt üst oluştan bahsediliyor. Gerçekten de bir kırılma yaşandığı doğru; ancak bu kırılmanın emekçi halklar ve kadınlar lehine kendiliğinden bir sonuç doğurmayacağı da açık. Bu yüzden kapitalistlerin ve hükümetlerinin salgınla mücadele taktikleri ve emekçilerin bunlara verdiği yanıtları salgın öncesindeki durumla birlikte değerlendirmek gerekiyor.

SALGININ 'ÖN CEPHESİNDE' KAPİTALİZMLE YÜZ YÜZE

Salgının küresel bir ölçeğe yayılmasıyla hemen her ülkede yaygın dolaşıma giren bir söyleme tanık-

lık ettik: "salgınla mücadelenin ön cephesi." Şüphesiz ki, bu "ön cephe"nin de önüne sürülenler sağlık emekçileri. Özelleştirilen sağlık sektörü, bu küresel halk sağlığı sorunuyla birlikte hızla kapitalizm duvarına çarptı. On yıllardır adım adım hayata geçirilen neoliberal dönüşümün sonucu olarak sağlık emekçileri koruyucu ekipmandan yoksun, kaderine terk edildi. Doktorlar, tamamına yakını kadınlardan oluşan hemşireler ve hastane çalışanlarının son yıllarda çeşitli grev ve eylemlerle dile getirdiği performans kriterleri, düşük ücretler ve ücretler arasındaki cinsiyet uçurumu gibi sorunlar birden ayyuka çıktı.

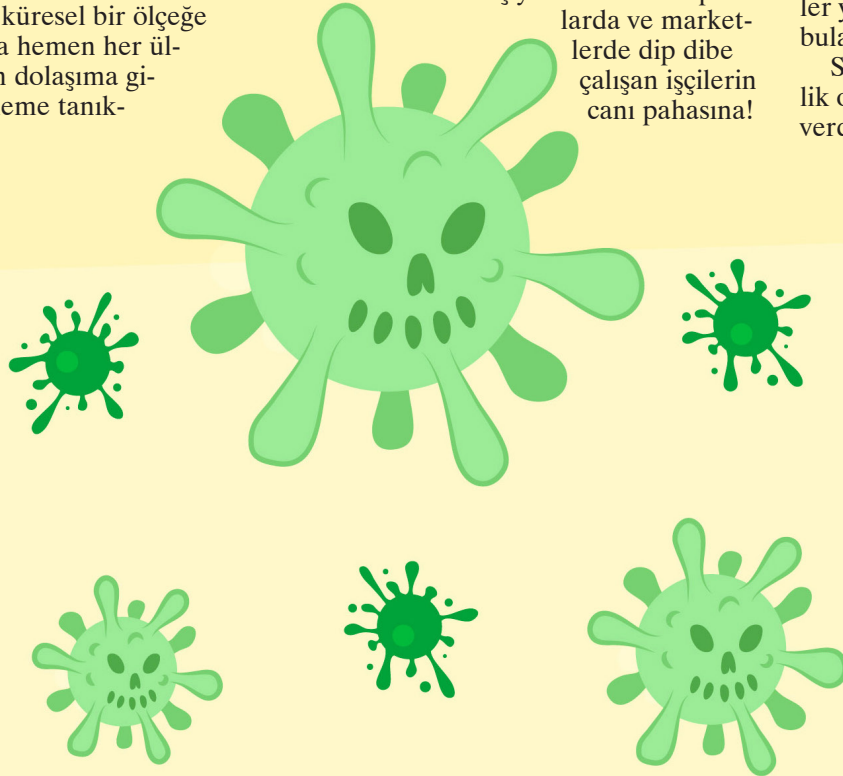
"Ön cephe"nin diğer kahramanları da kargo ve taşıma işçileri ile süpermarket çalışanları. Evde kalan insanların ihtiyaçlarının giderilmesi için fedakarca hizmete devam ettikleri pozunu veren küresel perakende tekelleri, salgın öncesinde istihdam ettikleri ucuz ve güvencesiz emeğe yaslanarak metaların dolaşıma girmesini ve sermayenin gerçekleşmesini garanti altına almaya çalıştı, çalışıyor. Hem de depolarda ve marketlerde dip dibe çalışan işçilerin canı pahasına!

AMERİKA VE AVRUPA'DA HİZMET EMEKÇİSİ KADINLAR İŞSİZLEŞİYOR

Ön cephenin ardında yaşananlara kapitalizmin kendini kurtarmak gerektiğinde ne kadar vahşileşebileceğine dair başka kanıtlar sunuyor. AB ülkeleri, ABD ve Kanada gibi gelişmiş kapitalist ülkelerde emekçileri, en çok da kadınları salgın sonrası yoksul ve işsiz bir yaşam bekliyor. Bunun en büyük nedeni, bu ülkelerin istihdamında son yıllarda yaşanan dönüşüm. İmalat sektörlerinin küresel ölçekte emeğin ucuz olduğu bölgelere kaydırılmasının bir sonucu olarak, istihdamın hizmet sektöründe yoğunlaştığı bu ülkelerde kadınlar kırılğan istihdamın ayrılmaz bir unsuru. Örneğin, salgın öncesinde dar tanımlı işsizlik oranının ortalama yüzde 7 olduğu AB ülkelerinde bu orana kısmi zamanlı, parça başı, çağrı üzerine çalışanlar eklendiğinde (geniş tanımlı) işsizlik oranı yüzde 15'in üzerine çıkıyor. Bu geçici istihdam aralığını ise çoğunlukla kadınlar dolduruyor. Kısmi süreli işlerde çalışan her 3 kadından biri hane içi yükler yüzünden tam zamanlı iş bulamadığını söylüyor.

Salgın öncesinde de işsizlik oranında artışın alarm verdiği ABD'de bu süreçte

işsizlik maaşına başvuranların sayısı 16.6 milyonu aştı. İş gücünde sayılmayan ama iş bulabilse çalışmak isteyen potansiyel işgücünün yarısından fazlası (yüzde 53) kadın. Kadınların iş gücüne katılım oranının görece yüksek olduğu Kanada'da ise mart ayında 1 milyon kişi işsiz kaldı, işsizlik oranı yüzde 2,2'den 7,8'e fırladı. İşten atılan 10 kişiden 6'sı (633 bin) kadın. 60 bin otel ve restoran emekçisinin örgütü olduğu Unite Here Local sendikası, salgın süresince üyelerinin yüzde 90'ının işsiz kaldığını, bunların çoğunluğunun göçmen ve tek ebeveyn kadınlardan oluştuğunu açıklayarak bu verileri doğruluyor. Salgın başlar başlamaz 100 bin işçi olarak "fedakarlık" yapacağını duyuran küresel perakende tekeli Amazon, iş yükü arttığı için iş bırakan sendikali işçileri işten çıkarıyor. Kısacası, Batı kapitalizmi salgını, özellikle hizmetler sektöründe, yüksek ücretlinin düşük ücretliyle, sendikali işçinin örgütsüz işçiyle ikame edilmesi için bir fırsata dönüştürüyor. Bugün işsizleşen kadınlar, yarının ucuz emek sömürsü için iş tah kabartıyor. ▶ ▶ ▶

►►► Buna karşılık, çoğu sendika, 'üretim durdurulsun' talebiyle emekçilerin sağlıklarını korumakla ve kısmi ücretlerini garantiye almakla sınırlı bir mücadele programı benimserken emekçiler çok daha fazlasını yapmaya hazır. Zira mart ayından bu yana, sadece ABD'de basına yansıyan, kendiliğinden grevlerin sayısı 140'ı aşmış durumda. İngiltere'de kamu emekçilerinin örgütlendiği UNISON sendikası ise sadece son 2 ayda rekor sayıda (15 bin) yeni üye kazandığını açıkladı.

TARIMDA KIRK SATIR KIRK KATIR DAYATMASI

Ön cephenin gizli kahramanı tarım işçileriyse, fedakarlık maskesi takınan küresel gıda tekellerinin insafsızlığına terk edilmiş durumda. Göçmen karşıtıyla nam salan Trump, kapitalizmin bekası söz konusu olduğunda birden "göçmen sevici" oluveriyor. 2.5 milyonun üzerinde tarım işçisi bulunan ABD'de bu sayının yüzde 10'u H-2A tipi misafir işçi vizesiyle gelen göçmenlerden oluşuyor. Gıda tedarikini bir "milli güvenlik meselesi" olarak ele aldığını ilan eden Trump yönetimi, 16 milyar dolar peşkeş çektiği büyük toprak sahiplerine, vizelerin hızlandırılacağı ve çoğunluğu Latin Amerikalı olan göçmen işçilerin asgari ücretlerinin düşürüleceği vaadinde bulunuyor. Elbette vaat edilen bu ucuz emek rezervinde kadınlar ayrı bir yer tutuyor.

Amerika ve Avrupa'dan gelen siparişlerin azalması veya durmasından en çok etkilenen coğrafya küresel para-

kende zincirlerine üretim yapan Latin Amerika ve Afrika ülkeleri. Dünya muz ve kahve tedarikinin büyük bir kısmını karşılayan Orta Amerikalı üreticiler... Avrupa pazarına ihracatın salgın sürecinde yüzde 90 oranında düştüğü, hükümetin salgın bahanesiyle toplu sözleşmeleri askıya aldığı ve gıda yardım paketinin dışında tuttuğu Ugandalı çiçek işçileri... Avrupa ve Çin'e 142 milyon dolarlık ihracat üreten Zimbabweli tütün işçileri... İsviçre çikolataları için kakao üreten Fildişi Sahili ve Gana'daki 2.1 milyon çocuk işçi... Emek gücünün büyük bir kısmını oluşturan ücretsiz aile işçisi kadınlar ve çocuklar açlıkla sınanıyor.

TEKSTİL İŞÇİSİ KADINLAR AÇLIKLA BURUN BURUNA

Emperyalist kapitalizme bağımlılığın ölümcül sonuçlarını yaşayan bir diğer kesimse tekstil işçisi kadınlar. Nike, H&M, Zara, Next, C&A gibi tekstil tekellerinin mağazalarını kapatıp si-

parişlerini iptal etmesi tüm dünyada 40 milyonun üzerindeki tekstil işçisinin açlık tehlikesiyle baş başa bıraktı. Yıllık 50 milyar dolarlık ihracat hacmiyle, Çin'den sonra dünyanın en büyük tekstil üreticisi olan Bangladeş'te tamamına yakını kadın olan 4 milyon tekstil işçisinin 150 bini şimdiden işsizler ordusuna katıldı, yüzde 78'ininse ya ücretleri kesildi ya da ücretsiz izne ayrıldı. Myanmar'da 40 fabrikada 25 bin işçi atılırken, yaklaşık 800 bin tekstil işçisinin olduğu Kamboçya'da 100'ün üzerinde tekstil fabrikası kapandı, çoğunluğu kadın 100 bin işçi işten çıkarıldı.

Merkezi Kore'de bulunan, Endonezya, Vietnam, Kamboçya gibi Asya ülkeleri ile Kosta Rika, Guatemala, Nikaragua ve Haiti gibi Latin Amerika ülkelerinde fabrikaları olan, ABD'deki perakendecilere üretim yapan tekstil tekeli S&H Global, yüzde 30 kapasiteyle çalıştırmaya başladığı işçilerine eğer Covid-19'a yakalanırlarsa sorumluluğun kendilerine ait olduğunu belirten bir belge imzalatıyor. Honduras'ta Hanes, Gildan, Fruit of the Loom gibi Amerikan giyim markalarına üretim yapan fabrikalar ülkedeki salgının merkez üssü olarak anılıyor. Mart ayında tekstil fabrikalarının yeniden açılmasıyla işçilerin günlük 5 dolara çalışmaya başladığı Haiti'de pirincin kilosu 14 dolardan 22 dolara fırlamış durumda.

Buna karşılık, Asya ve Latin Amerika'da siparişler durduğunda ücretlerini dahi alamadan işsiz kalan tekstil işçisi binlerce kadın fabrika önlerinde ve sokaklarda açlık ve salgın arasında bırakılmalarını protesto ediyor. Kendiliğinden patlak veren, örgütsüz bu eylemler kesintili sürse de salgın sonrası güçlenecek bir mücadele eğiliminin göstergesi. Batıda ve doğuda, kuzeyde ve güneyde, dünyanın her yerinde takkesi düşen kapitalizme karşı kadınlar arasında bir sınıf mücadelesi mayalanıyor.

KAPANAN İŞYERLERİNDE KADINLAR ERKEKLERİN 3 KATI

Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) göre tüm dünyada istihdamdaki kadınların yüzde 58,6'sı hizmet sektöründe çalışıyor. Mali Araştırmalar Enstitüsü'ne göre ise koronavirüs salgını sırasında kapanan perakende satış, otel ve restoran gibi işyerlerinde kadınlar erkeklerden 3 kat daha çok çalışıyor.

SALGINI FIRSATA ÇEVİRİP, HAYATIMIZA KAST EDEMEZSİNİZ

Kadınların ve çocukların 'bir' canı var!

“Kadınların ve çocukların ‘bir’ canı, ‘bir’ hayatı var. Bu hayatlar üzerinde at koşturmayı aklınızdan bile geçirmeyin!”

Gülşah KAYA

Koronavirüs salgınının Türkiye’de kabulünün üzerinden neredeyse iki ay geçti. 11

Mart’tan bu yana bakanların istifası ve görevden alınması dahil memlekette çok şey yaşandı. Ancak bu yaşananların çok az

kısmı salgınla mücadeleyle ilişkindi. “Göklerden gelen lütuflarla” devlet yönetiminin konforuna varan AKP, salgının keyfini yine alelacele yasalastırmaya çalıştıklarıyla sürdürdü. Vatandaş can derdine düşedursun, ihaleler bir yandan, tecavüzcüleri salıvermek diğer yandan derken, AKP yine koşar adım hedeflerine ilerledi.

Fakat ilk günden bu yana ne işçilerin ücretli izin ve güvenli çalışma talebi için ne de artan şiddet tehdidine karşı kadınların güvenli yaşam hakkına ilişkin bir düzenleme yapıldı. Bilakis, kadınlar işyerlerinde temizlikten sorumlu tutuldu, evlerde “kader”e terk edildi. Evde kalmanın kadınlar açısından şiddet riskini arttırdığı için acil önlemler alınması talebi ilk günden itibaren ortadayken tedbir almak bir yana 6284 sayılı yasa bir Hakimler Savcılar Kurulu (HSK) kararıyla etkisizleştirilmek istendi. Üstüne, kadın katilleri ve tecavüzcülerinin de içinde olduğu adli suçluların salıverilmesi için AKP ve MHP ortaklığında hazırlanan taslakla kadınlar tümünden ölüme terk edildi.

AKP’NİN ‘ŞİDDET TEŞVİKİ’ POLİTİKASI

Tasarının pazarlanmasında açıkça yalanlar söylenirken bunun “bir kereye mahsus” bir şey olduğu ve “kadına yönelik suçların faillerinin bu yasadan faydalanamayacağı” iddia edildi. Kadın örgütleri ilk günden itibaren yalanı açığa çıkarıp eşitsiz tasarıya itiraz ettiyse de tasarı bütün karşı duruşlara rağmen meclisten geçerek yasalaştı. Bu utanç tablosu, beyaz maskelerin ardına gizlenmiş kızarmayan yüzlerin bir gurur nişanesiymişçesine çektiikleri fotoğrafla hafızalarda kaldı.

Faillerin salınmasının sonuçlarıysa sadece hafızalarda değil, yaşamın bütün gerçekliğiyle daha ilk haftadan sonuçlarını göstermeye başladı. Bütün uyarılara rağmen kadınlar ve çocuklarının yaşamlarını hiçe sayan salıvermeler neticesinde yeni ölümler ve yeni şiddet olaylarının haberlerini okuduk. Virüs, salgın bahanesiyle işten atmalar yü-

zünden ortaya çıkan açlıkla birlikte, kadınlar için zaten en başat risk olan şiddetin salgınla birlikte artmasıyla üçlü ölüm yolu tamamen açılmış oldu. Failleri cesaretlendiren, cezasızlığın garantisini veren, kısacası 18 yıldır her türlü şiddetin artmasına sebep olan AKP’nin “şiddet teşviki” politikası, son olarak salgın perdesinin ardına gizlenmek istendi.

AKP’NİN CEVABI: PARANTEZİN İÇİ

Hızını alamayan AKP, bütün bunlar yaşanırken uzun zamandır planını yaptığı çocuk istismarcılarını aklamının sinyalini bir kez daha verdi. Son yıllarda her fırsatta gündem edilen konu, bu sefer de 14 ve üzeri yaştaki kız çocuklarını istismar edenlerin affını amaçlayan, somut bir yasa tasarısıyla karşımıza çıktı. Basına sızan bu imzasız tasarı metnini, kısa süre sonra İyi Partili bir milletvekilinin açıklamasıyla AKP’nin hazırladığını ve potansiyel müttefiki gördüğü diğer partilerin onayına sunduğunu şaşırmadan öğrenmiş olduk. CHP’li kimi vekiller de önce tasarının AKP sözcüleri tarafından gündemlerine getirildiğini açıkladı, ama sonra “meclise getirilmedi” dediler.

Tasarının gerekçe kısmı, AKP’nin bu konudaki bugüne kadar ortaya döktüğü en açık niyet beyanıydı belki de. 1 sayfadan ibaret metinde, Anayasanın maddelerine atıf yapılarak “aile”nin toplumun temeli olduğu ve devletin ailenin birliğini ve düzenini koruma görevi olduğu ifade ediliyor ardından da erken yaşta evlendirilen kız çocuklarının “koca”larının hapse girmesiyle aile birliğinin bozulduğundan dem vuruluyordu!

Bütün bunlar anlatılırken, tecavüzcülerden fail ve parantez içinde de “eş” olarak söz ediliyordu! İşte bütün soru tam da o detaydaydı: Bu çocuklara tecavüz edenler eş mi yoksa fail mi? Tersinden sorarsak: 14 yaşındaki kız çocukları, korunmak istenen kutsal ailenin çocuğu mu yoksa eşi mi? AKP’nin cevabı, tecavüzün bir suç olmadığı, failin de mağdurun da aslında eş olduğuydu elbette. Bunu yaparken de 1938 tarihli kanuna ve evlenme yaşının o tarihte “kadın” için 14 oluşuna atıf yapıyordu. ▶▶▶

►►► 72 sene öncesinin nizamını bugünün ihtiyacı olarak ortaya koymanın savunusu, “toplumun gerçeklerini görmek” olarak sunulmuştu. 2002 yılında yasalanan yeni Medeni Kanun’un 18 yaş kuralını 14’e indirmeye ise “toplumun tamamının bu değişikliğe kısa sürede adapte olamadığı” gerekçe gösterilmişti. Denilen o ki, “toplum adapte olmadığı için doğan mağduriyetleri gidermek” adına bu kural “bir kereye mahsus” yerle bir edilecekti. Nihayetinde “aile” korunmuş olacaktı.

DEVLETİN KORUYACAĞI 'MÜBAH' AİLE

Yıllardır “aile”ye hapsettiği kadının adını anmaktan imtina eden AKP, 14 yaşındaki kız çocuğuna bir çırpıda “kadın” diyebilmiş, ikiyüzlülük ve çelişkinin apaçık döküvermişti. AKP’nin ailesinde kadın, 14 ve hatta daha küçük yaşta evlendirilen, en az 3 çocuk doğuran, tüm evliliği boyunca tecavüz dahil şiddetin her türlüşüne maruz bırakılsa dahi itiraz etmeyen, boşanırsa hiçbir hak talep etmeyen, her alanda emeği yok sayılan ve hatta mümkünse hiç adı anılmayacak olandı. Elbette “aile” denerek korunmak istenen de fail (yani “erkek eş”) olacak, kadınlar ve kız çocuklarıysa o duvarları arasına sıkıştırıldıkları ailenin içerisinde kaybol-

cakti. Bakanlıktan adını sildiği, hem evde hem işyerinde emeğini sömürdüğü, her türlü hakkını gasp etmek için büyük çabalar harcadığı, anne olmayı yarım saydığı, gülüşünden oturuşuna her hareketine müdahale ettiği kadını koruması beklenemezdi.

AKP’nin, yasaların ve uluslararası sözleşmelerin işaret ettiği cinsiyet eşitliği politikasını bir bütün olarak uyguladığını ancak toplumun buna direndiğini söylemek mümkün mü? Değil. Tam tersine 18 yıldır ilmek ilmek ördüğü, “fitrat” diyerek derinleştirdiği bu eşitsizlik sistemine toplumu adapte etmeye gayret gösterdiği apaçık ortada. Çünkü aileyi koruma görevi olan devlet; kadınları, 14 yaşındaki çocukları korumak; suçları önlemek, suçluları cezalandırmak görevini kendine hiç biçmedi. Kadına yönelik her türlü suçu meşrulaştıran bir yapı olarak tasarlanan aileyi büyüttü. 18 yaşın altındaki herkesin çocuk olduğu ve çocukların evlendirilmesinin istismar olduğunu bir kez dahi açıkça ifade etmedi. Tam tersi, çocuk evliliklerini her türlü çarpıtma ile dilinden düşürmedi. Bugün de hükümetin medyası, dört bir koldan “mağdur” haberleri yapıyor, yalakalarıysa hevesle istismarı savunuyor. İstismar değil, “erken evlilik” denerek gerçeğin üstünden atlanmak isteniyor.

Haliyle toplum da hükümetin politikasını yü-

rüttüğü bu sisteme adapte oldu. Öyle ki; yıllardır gündemden çıkmayan af tartışmalarının da etkisiyle çocuk istismarı sayıları katlanarak arttı. İstismarı aklamaların dile geldiği ilk zamanlarda zikredilen sayıyla bugünkü arasında en az 3 kat fark var. Peki bir soru daha: Bu memlekette evlilik yaşının 18 olduğunu bilmeyen olduğunu söylemek mümkün mü? Bunu bile bile çocuklarla “evlenerek”, onları istismar edenlerin sayısının artışı, hükümetin cesaret vermesi değil de ne?

Toplumun “adapte olamayışına” atılan top, devletin suçunu örtemez. “Toplum benimsemedi” diye eşitliğin altını oyan her adım, toplumun bu eşitsizlikleri daha da benimsemesine, meşru görmesine zemin oluyor. Önce mağduriyeti oluşturup sonra da “bir kereden bir şey olmaz” anahtarıyla her suçun kapısını açarak yasallaştırmak, devletin koruma görevindeki tarafının en belirgin emaresi oldu. Önce çocuk istismarının açığa çıktığı Ensar Vakfı’nı aklayan bu sihirli cümle, daha sonra infaz yasasındaki değişikliklerle suçluları meydana saldı. Şimdi de çocuk istismarcıları yine “bir kereye mahsus” serbest bırakılacak deniyor.

Kadınların ve çocukların “bir” canı, “bir” hayatı var. Bu hayatlar üzerinde at koşturmayı aklınızdan bile geçirmeyin!

Koronayı fırsat bilenler kadınları yine şiddete mahkûm etti

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma
Derneği Başkanı

Infaz Yasası'nın onaylanmasının üzerinden birkaç gün geçmişti ki ülkenin pek çok yerinden şiddet haberleri almaya başladık. Koronayı fırsat bilerek çıkardıkları bu yasadan Esenyalı Mahallesi'nde yaşayan kadınlar da nasibini almış durumda. Bu suç makineleri ödüllendirilir gibi evlerine gönderilirken, kadına yönelik şiddetin artacağını haykırmamıza rağmen yetkililer sesimizi duymazlıktan geldiler. "Bu ülkede kesici ateşli her türlü silah kullanarak suç işleyebilirsiniz, ama sakın düşünmeyin! Hele bizim saltanatımızı sorgulayan hiçbir konuyu dillendirmeyin, yaparsanız aftan yararlanamazsınız" dediler.

'CANIMI ZOR KURTARDIM'

Geçen hafta bize ulaşan ve dayanışma gösterdiğimiz kız kardeşimizin anlattıkları, hapisten çıkan erkeklerin kadınlara yine şiddet uygulayacağı gerçeğinin bir ispatı. Eşi hapse girdiğinde merdiven temizliğine giderek geçimini sağladığını, korona çıktıktan sonra bu işi yapamadığı için çocuklarını doyurabilmek adına çöp toplamaya başladığını anlatan kadın, daha önce de eşinden şiddet görmüş. Ve aftan yararlanıp dışarı çıkan kocası, hem kendini hem de çocuklarını yine darp etmiş. "Canımı zor kurtardım. Canı sıkıldığı için bana şiddet uyguluyor" diye anlatıyor yaşadıklarını. Ne uzaklaştırma kararı ne de hapse girmek durdurmamış katil olmaya aday bu erkeği. Şiddet, alkollü araç kullanma uyuşturucu gibi suçlardan 4 dosyası var. Bize sığınan kız kardeşimize dernek olarak dayanışma eli uzattık. Kadının şikayetçi olmasını sağladık, kız kardeşimiz darp raporu aldı. Bu suç makinesi de infazını yakmış oldu ve yeniden tutuklandı.

YÜREĞİ AĞZINDA YAŞIYOR

Bir diğer kadın ise, takıntılı eski ni-

şanlısının çıkar çıkmaz eline bir yüzük alıp kapiya dayandığını anlattı. "İstemiyorum dediğim halde zorla eve girdi. 'Bana zarar verme' dedim. Babam araya girdi ama fayda etmedi. Beni darp ettikten sonra kayıplara karıştı. Korkudan şikayetçi olmadım, zaten olsam ne olacak ki, bir kapıdan girip diğerinden çıkacak. Yasalara asla güvenmiyorum" diyen kız kardeşimiz haklı olarak şunu soruyor: "Ne yapayım, buralardan gideyim mi? Ama para yok?" Babasıyla yaşayan bu kadın yüreği ağzında yaşıyor.

HAPİSTEN BİLE TEHDİT MEKTUPLARI GÖNDERİYORDU

Kocası onu yaraladığı için ceza alan uzun süre sığınma evinde kalan kendi başına yaralarını saran bir başka kadın ise, adresi, tüm kimlik bilgileri gizli yaşıyor. Kocasının hapisten bile tehdit mektupları gönderdiğini söylüyor ve ekliyor: "Çok korkuyorum, her an beni bulabilir". Şimdi bu erkek serbest ve aramızda dolaşıyor.

Bu yasayı çıkartanların yönettiği ülkede, kadınlar açısından tablo tam da böyle. Bunlar bize ulaşan kadınların yaşadıkları, tabii daha bilmediğimiz pek çok kadın var. Bizse kız kardeşlerimizle dayanışmaya devam edeceğiz, onları korumaya çalışacağız. Kadınların yeniden hayatlarını mahveden, onları ölümle burun buruna bırakan bu yasayı çıkarılardan ise hesap sormaya devam edeceğiz. Şiddete bu yasa ile bir kez daha meşruluk kazandıranlara rağmen örgütlü mücadelemiz sürecektir.

Bu dayanışma sadece ayakta kalmak için değil, ayağa kalkmak için de!

Esenyalı'da şiddetin yanı sıra artan çok önemli bir sorunumuz daha var; yoksulluk! İşçi işsiz, kayıt dışı çalışan, gördüğü şiddet yüzünden evinden barkından olmuş kadınların dertleri bu süreçte daha da artıyor ve bu duruma yenileri ekleniyor. Görüyoruz ki devlet, bizim vergilerimizle oluşturulan sosyal yardımlardan ihtiyacı olanların etkili bir şekilde yararlanmasını sağlamıyor. Biz, hayatlarımız ve haklarımız için birlikte mücadele ederken, şimdi hayatta kalmak için de elimizde ne varsa paylaşmaya ve dayanışmaya çalışıyoruz. Salgın günlerinde elinde ne varsa, evinde pişen yemeği, köyden gelen erzağı, çocuğunun mamasını bezini, aldığı asgari ücretin yarısını, esnafsa dükkanında sattığını paylaşan kadınlar var.

Yıllardır mücadele ile etrafımızda adeta bir dayanışma çemberi oluşturan çok farklı kesimlerden insanlar çağrılarımıza hemen yanıt verdi. Biz, bizi görmeyen, hayatımıza değer vermeyen sermaye ve devlet işbirliği karşısında dimdik durabilmek için dayanışmayı sürdürüyoruz. Biliyoruz ki bu dayanışma sadece ayakta kalmak için değil, bu eşitsizliği, haksızlıkları görerek "Artık yeter, insan gibi yaşamak istiyoruz" diyerek ayağa kalkmanın da yöntemi. Kadın dayanışması yaşatır. Sınıf dayanışması güçlendirir. Mücadele değiştirir...

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

‘Bizi sindirmeye çalışanlar bilsin ki dayanışmayı büyütüyoruz’

Elif SANCI
Tuzlucaıyır Kadınları
Dayanışma Derneği

Kadınları baskılayıp sindirmeye çalışanlar şunu bilsin ki her zaman ve her alanda dayanışma içerisindedeyiz. Ekonomik krizle, yoklukla, yoksullukla, şiddetle, kadın cinayetleriyle, af yasalarıyla yıldırılmazlar bizi. Biz dayanıştığımız için, paylaştığımız için, örgütlü olduğumuz için güçlüyüz. Evini sadece asgari ücretle geçindiren Şengül, evindeki yiyeceği paylaşıyor örneğin. Mahalle bakkallarımız borçları sildirmek için derneğimize ulaşıyor. Emek Kadın Korosu’ndan Melek salgında işini kaybeden ve ekonomik olarak zor günler geçiren altı kadın arkadaşımıza kendi çabaları ile çevresini katarak nakit desteği sağladı.

Yaşadığımız şu zor günlerin bütün zorluklarını dayanışmayla aşmaya çalışıyor ve her geçen gün birlikteliğimizi umudumuzla birlikte büyütüyoruz.

DAYANIŞMAMIZ SAYESİNDE DİMDİK AYAKTAYIZ

Merhaba, ben Tuzlucaıyır Kadınları Dayanışma Derneği’ne üye bir kadınıam. Bu salgın sürecinde derneğimiz kadınları hayatıma çok şey kattı, ayakta kalmamı sağladı. 29 yaşındayım. 7 ile 10 yaşlarında iki çocuğum var. 3 buçuk yıl önce eşimden boşandım ve bu süreçte eski eşimden aldığım sadece 600 lira nafaka ve 2 ayda bir çocuklarım için 35 lira şartlı eğitim yardımı ile zor olsa da geçinmeye çalışıyorduk. Fakat koronavirüs hayatımıza girdiğinden beri zor durumda kaldım. Eski eşim işten çıkarıldığı için nafakayı yatıramadı. Kırımı ödeyemedim. Elektrikçi, suyu doğalgazı söylemiyorum bile. Çocuklarımın masrafını, mutfak masrafını hiçbir şekilde halledemedim. Ama bu süreçte Tuzlucaıyır kadınları bu süreçte hep benim yanımda oldu, maddi ve manevi anlamda destek sağladı.

Hep birlikte dayanışma içindeyiz, birbirimizi asla yalnız bırakmadık. Dini, dili, ırkı ne olursa olsun koşulsuz şartsız bütün kadınların yanında olan derneğimiz sayesinde her birimiz kimseye boyun eğmeden dimdik ayakta durabiliyoruz. Sanırım bu zamana kadar hayatıma giren en doğru ve en iyi şey derneğimizdi. Dernekle beraber kadınlar hep birbirinin yanında yer alarak hiçbir zaman yıkılmadı. Ben ise maddi olarak zor durumda olsam bile artık manevi olarak her zaman kadınların yanında yer alacağım. Kendi adıma ve derneğimizin elinin değdiği bütün kadınlar adına sesimizi duyurduğunuz için teşekkür ediyorum, birgün herkesin dayanışması dileği ile...

ARTIK KORKMUYORUM, KİMSE YOKSA DERNEK VAR!

Merhaba ben, E. Bu zor günlerde anladım ki yardımlaşma ve dayanışma toplum fertlerinin sahip olması gereken en güzel özelliklerden biri. Ekonomik zorluklar çektiğim bu günlerde beni, Tuzlucaıyır Kadınları Dayanışma Derneği’ndeki güzel arkadaşlarımın yardımı o kadar mutlu etti ve duygulandırdı ki anlatamam.

Belediyelere başvurduğum halde yardım alamadım. Fakat arkadaşlarım, benim ve eşimin 1,5 aydır çalışmadığımızı bildikleri için dayanışma içinde bulundular. Hayatımda ilk defa yardım aldım, o kadar duygulandım ki...Duygularımı kesinlikle anlatmam mümkün değil, ağıladım resmen. İyi ki varlar, hep yanımda olacaklarını biliyorum.

Bu zorlu süreçte yanımda olan desteğini esirgemeyen hatılatla mücadeleleme destek çıkan, birlikteliğin ne olduğunu, sıkıntıların nasıl çözüldüğünü bana öğreten canlarım. İyi ki varsınız, iyi ki hep birlikteyiz.

Korkmuyorum! Bir sıkıntım mı var, bir derdim mi var, hiç kimsem yokken dernekte paylaşacağım o kadar çok arkadaşım, ablam, sevdiğilerim var ki. Hangi bir dayanışma, yardım ve desteği anlatayım. Geçenlerde bir tane ablamız yardım yapmak istemiş, beni anlatmışlar. Gelip kırmadan, rencide etmeden yardım yapıp gittiler. Bütün kadınlara ve derneğimize çok teşekkür ederim.

DAYANIŞMA YAŞATIYOR!

‘Bir kendin bir de kız kardeşin için...’

Kocaeli Ekmek ve Gül
Kadın Dayanışma Derneği

Kovid-19 koşullarında kimimiz evlerinde, kimimiz işyerlerinde yaşam mücadelesi veriyor. Evde kalma lüksü olmayan kadınlar, temizlikten gıdaya, hastaneden, atöyelere sağlıksız koşullarda çalıştırılıyor. Bu süreç kadınlar için daha da zorlu geçiyor. Kendisi, eşi işten çıkarılan kadınlar çaresizlik içinde ailesi için bir tas fazladan yemek artırmaya çalışıyor. Derneđimizin WhatsApp grubunda bir yandan birbirimize moral vermeye çalışırken diğer yandan “Kim ne yapıyor, neler yaşıyor, neler yapabiliriz”in nabzını tutmaya, dernek faaliyetlerimizi farklı mecralardan sürdürmeye çalışıyoruz. Bunlardan birisi de dayanışma fonu kampanyamız: ‘Bir Kendin Bir de Kız Kardeşin İçin’ Evleri Dayanışma ile Dolduruyoruz, diyerek çıktık yola.

Bizlere bir esnaf kadın arkadaşımız aracılığıyla ulaşmıştı kız kardeşimiz. Eşi Irak’a çalışmaya gitmiş, aylardır eşinden haber alamayan 5 çocuk annesi kadının hiçbir geliri yok. Bizler de hemen kadınlara çağrı yaptık, “Destek olmak isteyen var mı?” diye. Destekler çok geçmeden gelmeye başladı, heybeler büyüdü. Bu kadınlar kendi mutfaklarından artırdıklarından gönderdiler, hiçbirisi varlıklı değil; ancak hepimiz dayanışmanın gücünü biliyoruz. Ondan sonra böyle bir kampanya başlatıp başkaca ihtiyaç sahibi kadınlara ulaşmaya başladık, devam ediyoruz. Süreç zorlu ve bundan en çok etkilenen yine kadınlar. Kadınlar o sofraya bir tencere yemeğin koyulamayışının acısını ve öfkesini en iyi bilenler. Diğer yandan da mülteci kadınlar... Normalde zaten kötü koşullarda yaşarken salgın onları tamamen açlığa mahkum etmiş durumda. Bu nedenle bu dayanışmanın ulaşmayı hedeflediği bir kesim de mülteci kadınlar. “Dayanışma güçlendirir. Mücadeleyi yükseltelim, dayanışmanın parçası olalım” diyoruz. Kız kardeşlerimizi elimizi uzatalım, dayanışma yaşatır...

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Pandemi geçici dayanışma kalıcı olsun!

Hayatlarımızı tümünden değiştiren pandemi, kimimiz için ailemizi bile daha yakından tanımamızı sağlıyor, dayanışma ruhunu güçlendiriyor...

Kadriye KARA
Ankara

Merhaba Ekmek ve Gül okurları. Ben annesi ve kız kardeşiyle yaşayan işsiz bir kadınam. Annem bir kafede temizlik elemanı olarak çalışıyordu korona belası ortaya çıkana kadar. Şimdi ücretsiz izinde. Patronu İŞKUR'a başvurarak sigortalı çalışanların işsizlik maaşı almasını sağladı. Ancak sigortasız çalışan elemanları için ücretsiz izin vermekten başka bir şey yapmadı. Annem sigortalı olabilmek için çok mücadele etti. Çünkü herkes gibi emekli olup rahat etmek istiyor. Sonunda sigortalı yaptılar ama bunu kendisi gibi çalışacak kimse bulamadıkları için yaptılar. Başvurudan bu yana 1 ay geçmiş olmasına rağmen hâlâ maaşın bağlanmasını bekliyoruz. Babamızdan bize kalan yetim aylığı ile geçinmeye çalışıyoruz.

Hayatımızın normal aktığı zamanlarda da annemle pek anlaşabilen bir insan değildim. Çünkü anneme göre ben üniversite okuduğum için 'zenginler' gibi sürekli dışarıda geziyordum. Çünkü ona göre ancak para kazanıyorsan, eve ekmek getiriyorsan dışarıda bir hayatın olabilir. Onu kesinlikle yargılamıyorum. Bunun sebebinin küçük yaşlarındaki beri zor şartlarda çalışmış ve hâlâ da çalışıyor olması olduğunu biliyorum. 13 yaşındayken babasını kaybedince annesi fabrikada çalışmaya başlamış. Annem, kaldıkları kapıcı dairesinde kardeşlerine bakıp bir de apartman görevlisi olarak çalışmak zorunda kalmış. Boyunun hep bu yüzden uzamadığını söyler. Çok ezildiğini, iyi beslenemediğini anlatır hep. Kendisi ancak ilkokulu bitirebilmiş ama kız kardeşinin üniversite okuyabilmesi

için ağabeyiyle çok kavga etmiş. Ailenin benden önceki tek üniversite okuyanı teyzemdir.

DAHA ÇOK ÇALIŞMAK İÇİN HIZLI YEMEK YEMEK!

Annemin hayatından kısa bir özet verdikten sonra korona günlerinde tek mutlu olduğum şeyin bizim evde durmak zorunda olmamız olduğunu söyleyebilirim. Bir de temizliği sürekli beraber yapıyor olmamız. Onu bu süreçte mutsuz edense benim ve kardeşimin çalışmıyor olması, kendisinin evde durmaktan kilo almış olması. Bu yüzden de her gün kendisine egzersiz yaptırıyoruz. Ama pek bir faydasını göremedik şimdiye kadar. Çünkü kilo almaması için az az, sık sık yemeli ve yediği şeyleri iyi çiğnemesi gerekiyor. Ancak annem o kadar hızlı ve çiğnemenin yiyor ki... Sürekli uyarmak zorunda kalıyoruz, bu sefer de tartışma çıkıyor. Bu kadar hızlı yemesinin sebebinin çalıştığı yerlerde yemek yeme süresinin çok kısa olması ve yemek arasında bile işini yapmaya devam etmesinin istemesi yüzünden olduğunu, bunun çözümünü de bu şekilde yemek yemekte bulduğunu söylüyor.

Korona günlerinin bana kattığıysa annemi daha iyi anlamam, tanımam ve uzlaşabileceğimiz noktaları birlikte bulabilmemiz oldu. Elbette hâlâ çok tartışıyoruz ama küslüklerimiz eskisinden daha kısa sürüyor. Birbirimizi dinliyoruz ve birbirimize destek olmaya çalışıyoruz. Eminim bizim gibi yüzlerce, binlerce kadın var. Bu yazıyı yazmaktaki amacım da birbirimize yalnız olmadığımızı hissettirmek istememdir. Benzer şeyler yaşayıp, aynı hayat mücadelesinin, ekmek kavgasının içinde olduğumuzu anlatmaktır. Birbirimizle dayanışma içinde olduğumuz süreçte pandemiyi yenmeye de hakkımız olanı almaya da gücümüz var. Unutmayalım ki pandemi geçici, dayanışma kalıcı.

Her karanlığın bir aydınlığı vardır

Fatma DURAN
Antalya

Yaşamak ve ayakta kalabilmek için altmış yaşına rağmen yaşlı bir erkeğin bakım işine başlamak zorunda kaldım. Kızımınla beraber kendi yağımızda kavrulup giderken, zaten zor olan hayatımıza bir de virüs eklendi. Kızım bir alışveriş merkezinde satış departmanında çalışıyordu. Birçok insan gibi onun da ücretsiz izne çıkarılacağını duyunca korona olacağı korkusu içinde, sağlık problemlerime ve otobüsle gidip gelmemeye karşın işime devam ediyordum. Ayakta kalabilmek için çalışıyorum. Kızımınla yaşadığımız hep stres içinde geçti. Ülkede güllük güllüklük bir durum yok ki hep gülüp geçiyim. Bazen diyorum yaşamın dili olsa da anlatsa kızımınla yaşadıklarımızı. Birçok yardım kuruluşuna yardım için müracaat ettim, fakat onay vermediler. Sanırsam oturduğum ev kendi evim olduğu için vermediler. Oysa babadan kalma bir ev...

Ağlanacak halimize gülüyorum, 80 yaşında bir yaşlıya bin 500 liraya bakıyorum, yol parası istedim, "Ya-

rısı senden yarısı benden" dedi. Yıllarca evde çalıştım, ayrıca ev temizliklerine gittim ama hiç sosyal güvencem olmadı, olsaydı şimdiye emekli olmuştum. Derdim kimseye muhtaç olmamak; evde reçel, tarhana yapıyorum, az da olsa onları satıyorum. Zor olan hayatlarımız bu karantina günlerinde daha da zorlaştı. Çalışmam riskli olsa da çalışmaya mecburum, kızın işyeri ne zaman açılır belli değil. Faturalar, ödemeler hepsi bize bakıyor...

Uzun zaman önce boşanmama rağmen hâlâ çilemiz bitmiş değil, ayrıldığım kişi kızımınla önceki oturduğumuz evden ayrıldıktan sonra bize kira davası açtı ve kazandı. Dünyaya sürünmek için mi gelmişim diye düşünürüm zaman zaman. Yazacak o kadar çok şey var ki, sayfalar dolmaz. Anlattıkça, konuştukça eski zor günlerim geliyor aklıma. Biz emeğiyle geçinenleriz, gözü gönlü tok insanlarız. Zenginlerin gözü parayı hâlâ daha çok para yapmada.

Mecburuz çalışmaya, paran olsa evde de hayat olur. Ne pişireceğiz derdin olmaz. Ama bugünler de geçecek diyerek umudumu yitirmemeye çalışıyorum. Her karanlığın bir aydınlığı vardır. Elbet bitecek bu karanlık, bu zor günler. Dayanışmayla kalın...

Fotoğraf: Pixabay

HÜRREM'İN YİYİP BAYILDIĞI, KÖLNLÜ GİRİŞİMCİLERİN DÜNYAYA YAYDIĞI NEFİS ŞEY: KOLONYA!

Filiz GÜR

Herkesi limon kolonyası ferahlığında merhaba! Bu ilk merhaba yazımda sizlere hepimizi evlere hapseden virüse karşı açtığımız savaşın baş aktörlerinden kolonya ile ilgili bazı enteresan hikâyeler aktarmak istiyorum.

Bu yazıyı bana yazdıran şey aslında geçenlerde rastladığım ilginç bir bilgi; çünkü geçen gün Hürrem Sultan'ın kolonya "yediğini" öğrendim! Hem de daha kolonyaya kolonya denilmeyen 16. yüzyılda. Ayılana gazoz, bayılana limon verilmeyen tee 1520'li yıllar annecim. Süleyman'a yazdığı bir mektupta, o aşk dolu paragraflardan sonra kendisine göndermiş olduğu hediyelerden bahisle, kolonyayı yedikten sonra bi baygınlıklar bi hoşluklar geçirdiğini anlatmış. Kolay mı bebeğim, eğer yediğin şey hakikaten şarap ruhunda damıtılmış baharat ve çiçek özleriye hafif sarhoşluk kabul edilebilir bir şey. Gerçi içildiğini duyduk ama yenilebilir kıvamda kolonya ne menem bi şeydir, adamlar bunun pestilini de mi yapmışlar hakikaten düşünüyor insan. Üstelik tatlım benim, biz kolonyaya yaklaşık 1700'lü yılların ikinci yarısı Köln Suyu namla (Eau de Cologne) ulaşıyoruz da bizim buralarda kolonya denmesi 19. yüzyıllar, hayırdır bir taraftan? Birazdan sizleri bir miktar aydınlatacağım ama öncelikle Hürrem'in ilgili satırlarına bakalım birlikte:

"Ve sonra ben Gülfem kulunuza bir kutu kolonya, 60 flori altın yollamışsınız. Benim gözlerim karrardı bir kutu kolonyayı yedim, evimizde konuk da vardı, ben tüm gün uyukladım. Siz beni elaleme maskara ettiniz."

Bu cümlelerden sonra da "Dönüşte hesaplaşacağız" minvalde bitirmiş satırları hemşiremiz. Bu noktada kendisi 60 flori konusunda nasıl bir hesap çıkardı insan merak etmiyor değil. Neyse "kolonya" ifadesinin hakikaten kolonya şeklinde geçtiği Recep Ahıskalı tarafından teyit edilmiş. Bahsi geçen mektup da Çağatay Uluçay'ın "Osmanlı Sultanları Aşk Mektubu" adlı çalışmasından. Peki bu nasıl bir kolonya?

ELİZA'NIN GÜZELLİK SIRRI DA MI KOLONYA YOKSA?

Korona günlerinde millet yayılmış ve bayılmış vaziyette dizi izlerken pek tabii ki ben belgesel ve sanatsal şeyler dışında herhangi bir yapım iz-

Fotoğraf: DHA

lemeyen örnek bir insan olarak TRT 2'deki Tarih Söyleşileri 58. bölümü izliyordum ki kolonyanın tarihine denk geldim. Rana Babaç Çelebi, kolonyanın (alkolün içinde itriyattan elde edilen esans olanın) tarihçesini taa Cabir'e dayandırdı. Cabir, antik çağdan gelen damıtma teknolojisini geliştiriyor, Razi de bu noktada alkolü keşfediyor (bu başka bir hikaye), işte bu distilasyon teknolojisinin Avrupa'ya gitmesiyle orada da haliyle olaylar gelişiyor.

Güzel bir rivayet var konuyla ilgili, muhtemelen Hürrem'in tükettiği kolonya olabileceğine dair varsayımlarım bu yönde. 1300'lerde , yani 14. yüzyıl oluyor haliyle (içimdeki tarih öğretmeni her şeyi hatırlatır ve kafaya kakar); bir hikayeye göre bir çingene, diğerine göre bir keşiş, şarabı biberiyeyle beş defa damıtarak, elde ettiği özütü Macar kraliçesi Elisabeth'e götürür. Yine aynı rivayete göre Eliza'nın ya başı ağrıyormuş ya da sonsuz güzelliğin sırrını aramaktaymış ki bence başı ağrması daha muhtemel, koskoca kraliçe nihayetinde. Bu özütü şekerin üzerine damlatarak tüketmiş kraliçemiz. Tam bu noktada işte, Hürrem'e giden kutu böyle elde edilmiş bir şekerleme kutusu muydu acaba diyor insan. Ama kolonya diye bir ifade dönem literatürüne girmemiş ki, işte kafalar bu noktada karışık. Macar Suyu diyorlar bu özüte. Eh, Süleyman da o coğrafyada Macar bırakmadı malumunuz Mohaçlar filanlar, bana yakın bir olasılık gibi geldi.

Eliza'ya geri dönelim, çünkü hikayelerin sonunu güzel bitirmeye meyal benim gibi analiticilere göre kraliçe 70 yaşındayken bile öyle dinç ve güzelmiş ki 25 yaşındaki Litvanya kralı ona evlenme teklif etmiş sözde. Bence o Litvanya kralı, günümüz eş arayışındaki erkeklerin atası ama neyse. İyi bir miras, maaş artı sigorta ahaha. Hayır 70 yaşında o kadar güzel olunuyordu da neden kimse Ajda'ya Macar Suyu'ndan bahsetmedi?

KOLONYA YANİ EAU DE COLOGNE İSMİNİN HİKMETİ

Sonra kolonyanın hikayesi devam ediyor Tos-

cana'da. Cathrine de Medici, Orleans dükküne gelin gidiyor ve düğünün görülmemiş bir görmemişlikte olması kaçınılmaz. Santa Maria Novela rahiplerine bu düğün için özel bir koku tasarlama görevi veriliyor. Bu beni güldürdü, misal ben annemlerin mahalle camisinin imamına, İlahiyat Fakültesi dekanına filan koku sipariş edebilir miyim allasen... Tamam bu komik değildi. Neyse efendim, bu rahipler şaraptan distile ettikleri bergamot özülüyle bu defa Kraliçe Suyu'nu elde ediyorlar. İşte asıl kolonyanın mucidi diye geçen Feminis'in

ürettiği su da bu. Bir seyahat sırasında bu özütü öğrenen Feminis, Köln'e döndüğünde buna limon, lavanta, biberiye gibi değişik itriyat da ekleyerek adını da Mucize Su koyarak satmaya başlıyor ve inanın paraya para demiyor. Ne diyor bilmiyoruz.

Sonra olaylar gelişiyor, işler büyüyünce yardıma çağırıldığı yeğeni Farina, Köln Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bildiğin patent başvurusunda bulunup Köln Suyu ismiyle ürünü (Eau de Cologne) tescilliyor. Cologne ifadesinin daha önce kullanılmasının pek imkanı yok gibi. O dönem Hürrem'e Köln'den bi şey gelmesi de zor gibi. Benim magazin tarihçiliğim arşiv tarihçilerini delirtmeden konudan uzaklaşmak isterim.

Farina, formüle turunc çiçeği ekliyor ve kolonyası inanılmaz meşhur oluyor. Ama çok pahalı. Çünkü bir litre turunc kolonyası elde etmek için sekiz milyon turunc çiçeği gerekiyormuş. Ki çok verimsiz de bir bitkiymiş. Zaten yapay esanslar kullanılana kadar her tür çiçeğin hasadının beklenmesi ve verim elde etmek o kadar güçmüş ki bir şişe kolonya dönemin memur maaşının yarısına tekabül ediyormuş. Ay demek ki memur sınıfı oluşmuş o zamanlar :) Ben süremezmişim yani kolonya filan.

İÇMEYİN ANACIM, SÜRÜN BOLCA...

Şimdi eve gelenin başından aşağı boşaltıyoruz, öyle zamanlar. Arada kolonya içenler duyuyoruz ya, eskiden gerçekten ağız apseleri için gargara ya da başka rahatsızlıklar için de içilerek tüketilebiliyormuş çünkü gerçek itriyat yani. Şimdi içmeyin annecim, sürün bolca. Şimdi bu camiadaki ciddi insanlar altta kaynak filan isteyecekler, kaynakları metnin içine yedirdim annecim. Bahsi geçen belgeseli deşifre ederek hazırladım öğrenciyi de biraz ferahlatalım hep birlikte deyu.

Bu arada Rana Babaç Çelebi'nin nefis bir internet sitesi var, harika yazılarından okumak isteyenler uğrasın, ciddiyetsiz tayfa benim yazılarımı takip edebilir, öptüm bi. Ay yok öpemedim, çünkü kolonya pandemiye çare değil, bu benimki sevda değil.

'Dünyanın çilesini çekiyoruz ama aldığımız fazladan 50 lira'

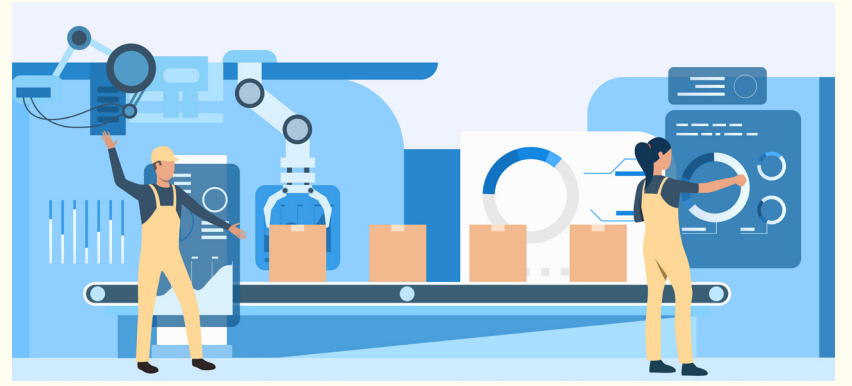
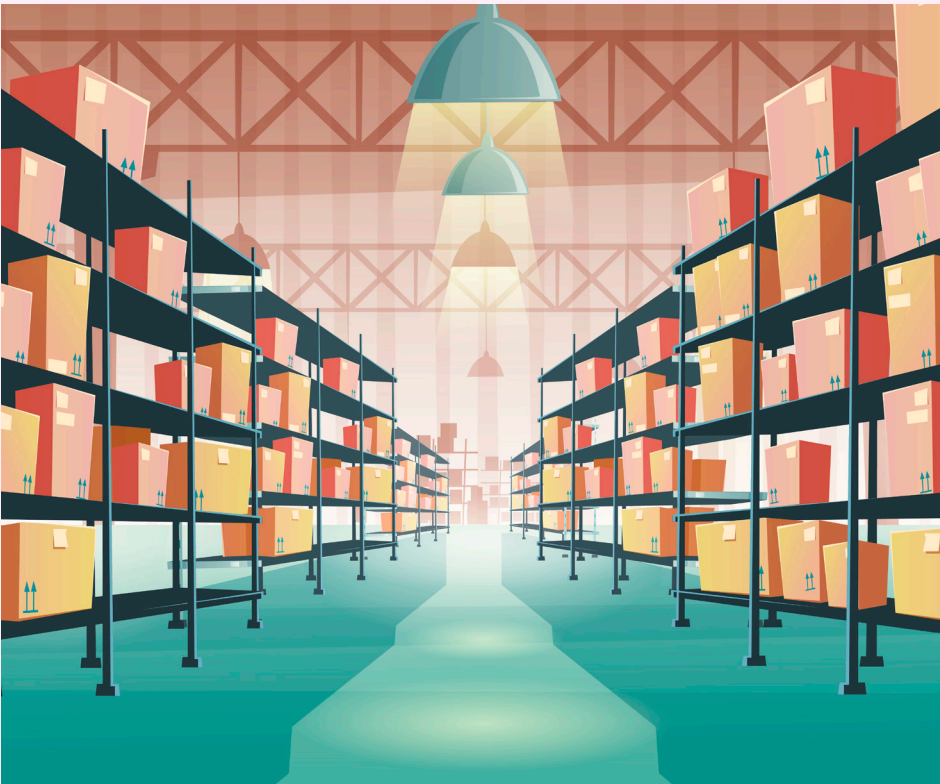
Yurtiçi kargo işçisi

Korona günleriyle birlikte çalışma tempomuz çok arttı. Malum alışveriş merkezleri kapanınca internet alışverişleri fazlaştı ve bizim işimiz de dolayısıyla çok arttı. Ben genelde şubede olduğum için çalışma saatlerim çok değişmedi. Fakat temizlik işim 5 katına çıktı. Günde bir defa temizlediğim yerleri artık 5 defa temizler oldum. İş arkadaşlarım gece 10'lara kadar evlere dağıtım yapıyor. Ama bunun karşılığında fazladan aldığımız tek şey yemek çekiminde 50 liralık bir artış sadece. 200 idi 250 oldu anlayacağınız. Patronun işi yüzde yüz arttı. İşçi alımı da yaptı fakat hala işimizde yoğunluk devam ediyor. Patron kâr ediyor ama bizim elimize bundan geçen hiçbir şey yok. Aramızdan sadece diyabet hastası olan bir arkadaşını kısa çalışma ödeneğinden faydalandırıp izne yolladılar. O da sadece brüt ücretin yüzde 60'ını alıyor. Üs-

telik eşi çalışmıyor, ev kredisi ödüyor. Çocuğu var, nasıl ev geçindirecek ve doğal olarak sonunda ölüm olsa da işe geri dönmek istiyor. Bizi işsizlikle yüz yüze bırakıp bu kötü koşullarda çalışmaya zorluyorlar.

*Yurtiçi kargo işçisi bir kadın:
"Bu kadar çalışmamıza rağmen patron evinde oturuyor, biz saatlerce bunca kötü koşullarda çalışmak zorunda kalıyoruz."*

Evlere kargo vermeye giden arkadaşlarımıza potansiyel virüslü gözüyle bakıp aşağılayan müşteriler var. Bu kadar çalışmamıza rağmen patron evinde oturuyor, biz saatlerce bunca kötü koşullarda çalışmak zorunda kalıyoruz. Oysa ki patron evinde oturduğunda iş dönüyor, biz evde oturursak iş dönmez. Bunu daha net görüyoruz artık. Dünyanın çilesini çekiyoruz ama aldığımız fazladan 50 lira. Hükümetin zorunlu çalışması gereken yerler içinde tedbir kararları alması lazım. Kısa çalışma saatleri, dönüşümlü çalışma gibi... Paket üzerine paket açıklıyorlar ama işçileri patronların çıkarları uğruna harcıyorlar. Böyle olunca da "ölen ölsün kalan sağlar bizimdir" diyorlar tabii. Ama biz ölmek istemiyoruz insanca yaşam istiyoruz...

İnsanlar açlıktan korktuğu kadar ölümden korkmuyor!

Merhaba Ekmek ve Gül okurları; Ben Esenyurt'ta lojistikte çalışan bir kız kardeşimim. Sizinle bu Koronavirüs sürecindeki çalışma koşullarımı paylaşmak istiyorum, çünkü eminim ki yalnız değilim. Çalıştığım yer üç yüzden fazla kişinin çalıştığı bir depo. Koronavirüs geldi, yayıldı her yere ama biz hala çalışmaya devam ediyoruz. Bizim depoda da ilk önce 4, sonra 7 kişinin pozitif olduğu söylentileri dolandı, şeflerimize sorduk ama öyle bir durum olmadığını söylediler. Ama bu söylentiler yayıldıktan sonra depoda çok ciddi önlemler aldılar. Tulum, maske, eldiven, si-perlik verdiler. Depoya giriş çıkışta ateşimizi ölçmeye başladılar. Her yere dezenfektan koydular. Yemeklerimiz de paketli geliyor. Servislerimizde her koltukta bir kişi oturuyor, yan yana oturmak yasak. Ama gelin görün ki bunlar yeterli olmuyor. Ne çalışırken ne de molalarda sosyal mesafeyi korumak mümkün olmuyor. Mesela hiç kimse bize "bu durum tehlikeli, gidin 1-2 hafta en azından işe gelmeyin" demedi. Kronik rahatsızlığı olan bir arkadaşım vardı, rapor aldı, çünkü ücretsiz izne gönderilecekti. Virüs çıktığı söylenen o işçi arkadaşlarımıza ne oldu, ne bitti hiç kimse bilgi vermedi bize. Girişlerde ateşi biraz yüksek çıkan biri olsa bile içeriye alıyorlar, çalışmaya devam ettiriyorlar. Ee bu da hepimizi tehlikeye atmak demek.

Şimdi sokağa çıkma yasakları uygulanıyor, ama işçiler yine de çalışıyor. İşçiye yasak yok. Sokağa çıkma yasağı olduğu zaman da bi-

'Hepimizi açlık ve ölüm arasında bırakıyorlar. İnsanlar açlıktan korktuğu kadar ölümden korkmuyor. Ben de öyle, işsiz kalmaktansa ölüm riskini göze alıp gidiyorum işe, çünkü ihtiyacım var.'

zim depoda yüzde yüz mesai veriyorlar, ayrıca bir kereliğe mahsus bin lira para verdiler mesela. İnsanların ihtiyacı var, bu koşullarda bile işçileri işe getirmenin yollarını arıyor buluyor işte patronlar. Her ne kadar birçok yere göre önlemler daha iyi olsa bile, riskli bir ortam var. Bazen eldiven tükeniyor mesela, gün içinde elimizi yüzümüze sürüyoruz ister istemez. Tedirgin oluyoruz gidip gelirken.

Sokağa çıkma yasağı olacaksa da öyle 1-2 gün değil, en az 15-20 gün olmalı ki bir işe yarasın. Gıda üreten ve ilaç yapan firmalar dışında her yer kapanmalı. Hepimizi açlık ve ölüm arasında bırakıyorlar. Bir şey diyeyim mi, insanlar açlıktan korktuğu kadar ölümden korkmuyor. Ben de öyle, işsiz kalmaktansa ölüm riskini göze alıp gidiyorum işe, çünkü ihtiyacım var. İşsizlik fonu var dediler ama patronlara peşkeş çekiliyor o paralar. Patronlara sağlanan yasalar işçilere sağlanmıyor. Mesela ücretsiz izin yasağı çıktı, şimdi bunu fırsat bilip sürekli hale getirecekler. Birlikte hareket etmezsek daha başımıza gelecek çok şey var...

ESKİŞEHİR'DEN METAL İŞÇİSİ KADINLAR: 'Çalışma arttı, masraflar arttı, korkumuz arttı...'

Selin IRMAK

Eskişehir Organize Sanayide metal iş kolunda çalışan işçi kadınlarla Covid-19 gölgesinde çalışmanın zorluklarını ve bu salgının arka planında yer alan sorunları konuştuk. Kadınlar mutfak masraflarını, hastalanma korkusunu, çocuklarının eğitimini ve geçim dertlerini anlattılar. Yaklaşık 9 yıldır hem çalışıp hem evinde mesaisi devam eden 2 çocuk annesi bir arkadaşımız salgın sürecinden bu yana artık hiçbir şeye yetişemediğini anlatıyor: "Eşim de ben de aynı fabrikada çalışıyoruz ve

salgın başladığından beri asla ara vermedik çalışmaya. Çocukların bütün gün evde olması ve evde yaşlı anne-bakıyor olmamız bizi hayli yordu. Aslında bizi değil, beni yordu. İş yerinde personel sayısını düşürdükleri için haliyle bizim işimiz arttı. İş çıkışı eve gelip ertesi günün hem akşam yemeğini hem öğle yemeğini yapmak da yine bana düşüyor tabii. Eşim yorgun oluyor ama aynı iş kolunda ben de çalışıyor olmama rağmen ben yorulmuyormuşum gibi davranıyor. Bu salgın üstümdeki iş yükünü maalesef ikiye katladı. Soyunma odalarının kapalı olması o kıyafetlerle eve gelmeme sebep oluyor, çocuklarım için korkuyorum. Ama elden bir şey gelmiyor çalışmak zorundayız."

Patronlar kâr edecek diye günlerdir çocuğumu görmüyorum

**Metal işçisi bir kadın
Tuzla - İstanbul**

Ben Tuzla'da metal fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. Geçen senenin başında işyerimizde sendika mücadelesi verdik ama başarılı olmadık. Bazı arkadaşlarımız işten atıldı. Yeterince birlik sağlayamadığımız için başaramadık. Şimdiyse salgın var, bize biraz bu süreçten bahsetmek istiyorum...

Ben ve eşim çalışıyoruz, çocuklarımız küçük, eve virüs taşımaktan korktuğumuz için çocukları anne-me verdik, yaklaşık 22 gündür çocuklarımızı göremiyoruz. Yani sadece sağlıkçılar değil biz işçiler de çocuklarımızı göremiyoruz. Bizim yaptığımız işin hiçbir acil durumu yok. Patron sadece stok yapmak ve bugünler geçince de kâr yapmak istiyor. İlk günlerde hiçbir önlem alınmadı, dip dibe korku içinde çalıştık, hatta fazla mesai bile yaptık. Sonra 3 arkadaşımız koronaya yakalandı. Bunun üzerine ateşimizi ölçmeye başladılar, yemekhanede bazı düzenlemeler yaptılar. Bunların dışında başka da önlem alınmadı, canımız hiçe sayıldı. Birçoğumuza senelik izinleri kullanıldı. Benim çalıştığım bölümde kadınlar çoğunlukta, bu süreçte 'Keşke zamanında birlikte hareket etseydik belki sendikamız olsaydı bu kadar zor şartlarda çalışmazdık' diye konuşuyorduk. Sendikalı iş yerlerinin durumunun da bizden farksız olmadığını öğrendik, hatta ücretsiz izne çıkartılan işçiler bile var. Eşimin çalıştığı fabrikada 24 korona vakası çıkınca 14 günlüğüne kapattılar. Ama fabrikayı mayıstan itibaren tekrar açacaklar.

'ÜRETİM DURMAZSA BU SALGIN BİTMEZ'

Psikolojilerimiz alt üst oldu. Her gün işe kaygıyla gidiyoruz, boynumuzu borçlarımız büküyor. Bence hepimiz birlikte hareket etsek üretimi durdursak patronlar kılımaza bile dokunamaz. Ama insanlar bu süreçte bile bölünüyor. İşyerinde kendi sağlığını unutup hiçbir zaman eline geçmeyecek o 1000 lira

var ya, onu konuşuyorlar. "Helal olsun" diyor işçiler. "Hanginize geldi bu para?" diye sorduğumda "Yok kimseye gelmedi" diyorlar. "Peki neyi övüyorsun? Halktan bağış topladı döndü yandaşa ya da kendi üyesine dağıttı" diyorum. Tabii bana hak veren AKP seçmeni olan işçiler de var.

Ben patronlar kâr edecek diye günlerdir çocuklarımı göremiyorum. Her gün telefonda, "Anne dikkat et seni korona yakalamasın" diye ağlıyorlar. Ben çocuğuma ileride nasıl hesap vereceğim. Bir yandan umudumu kaybetmek istemiyorum ama neden biz işçilerin canı bu kadar kıymetsiz? Biz ölüyoruz! Her gün sefalet içinde yaşıyorduk şimdi bir de bu lanet hastalığın yükünü bizim omuzlarımıza yüklediler.

Bu süreçte biraz olsun sendikaların sesinin çıkmasını istiyorum. Benim en önemli talebim işçileri mağdur etmeden, çalışmayı yasaklasınlar. Üretim durmazsa bu hastalık bitmez.

'HASTALANMAKTAN BETER OLDUK'

HENÜZ 2 yıldır çalışan başka bir kadın işçi ise mutfak masraflarının ikiye katladığından yakınıyor: "Salgından ötürü kısa çalışmaya tabi tutuldum. Yaklaşık 3 haftadır evdeyim. Avansımı alamadım. Devlet ödediğinde bize ödeme yapılacağını söylediler. Biz 4 kişiyiz, herkes her öğün evde yemek yediği için mutfak masrafım 2 katına çıktı ve artık yetişemez olduk. Evdeki 3 kişi çalıştığı halde market alışverişi ve giderler bizi zorlamaya başladı. Bütün giderlerimiz her ay sabit olduğu için 2 hafta geç yatırdıkları para maalesef bizi fena halde zorladı. Ev kirası, krediler, faturalar üst üste gelmiş oldu. Virüs en çok bizi vurdu diyebilirim. Hastalanmadık ama daha beter olduk."

3 çocuk annesi bir kadın işçi ise; "Her gün artan vaka sayıları maalesef beni çok korkutuyor. Bir anne olarak çocuklarımı koruyamıyorum ve her gün bu duyguyla işe gidip gelirken 'Acaba çocuklarım mikrop götürüyor muyum?' diye düşünerek gitgide paranoyak olmaya başladım. Bekar bir anne olarak çocuklarım için çalışıp savaştığım günlere artık yenileri eklendi. İşe gitmeye korkar oldum, ama buna rağmen işten eve gelince yüzümü yıkamaya bile halim kalmıyor" diye anlatıyor yaşadığı süreci.

'BİZİM CANIMIZIN KIYMETİ YOK MU?'

Son olarak genç bir kadın işçi ile konuşuyoruz. Böylesi olağanüstü bir süreçte daha fazla çalıştırılmaya tepkili: "Sanki işçilerin canı yokmuş gibi davranılmasını anlayamıyorum. Ben bir beyaz eşya firmasında çalışıyorum. İşçi servislerinde, yemekhanelerde ve soyunma odalarında önlem almış olsalar da sanırım işlerine gelmiyor ama biz yan yana çalışıyoruz, montaj yaparken aramıza mesafe koyamıyoruz. Sürekli duyduğumuz 'Hadi hadi' sesleri de cabası. Dünya bu haldeyken beyaz eşya üretmek için mesaili çalışmaya tabi tutuluyoruz, yasak günlerinin açığını kapatmak için. Yemeklerimizi bile ayakta yemek zorunda kalıyoruz. Tüm bunlar olurken ben şunu sormak istiyorum: Canımın hiç kıymeti yok mu? Ben neden kendi karantinamı alamıyorum. Ben neden mesaili çalışmaya günlük sayımı ikiye katlamak zorunda kalıyorum?"

Yardımlar hani nerede?

**Cahide - Temizlik işçisi
Maltepe - İstanbul**

Merhaba Ekmek ve Gül; Ben temizlik firmasında çalışıyorum. Neredeyse 2 yıl oldu, büyük bir firma burası. Evlere, iş yerlerine, bankalara temizliğe gidiyoruz. Maaşım gittiği işe göre değişiyor, ücret bizde maaş usulü değil, haftalık alıyoruz. Günlük 120 ile 200 arası değişiyor aldığımız ücret. Çarşamba günleri haftalığımızı alırız. Bizim kaza sigortamız var. Aylık sigortamız yok maalesef. Aylık giderim ise 450 doğalgaz, 150 elektrik, 70 su, 110 da telefon faturası... Virüste günlerim, oğluma bakmakla geçiyor. Kreş kapalı olduğu için, çocuğuma bakacak kimse olmadığı için ben bakmak zorundayım. Eşim çalışıyor. Benim de işim yok zaten, kimse bu süreçte eve temizlikçi almaz. Firma da kapalı. 15 Mayıs gibi firma açılacakmış bilgilendirme mesajı geldi.

Oğlumla bol bol kreşin gönderdiği etkinlikleri yapıyoruz. Sonra öğle yemeği, evin rutin temizliği, akşam yemeği derken günlerimizi dolduruyoruz. Oğlum Umut bu süreci hiçbir şekilde kabullenmedi. Çok şikayet ediyor; "Ben top oynamak istiyorum, bisiklet sürmek istiyorum, beni hiç parka götürmüyorsunuz" diye her gün bir kavgamız var. "Sen nasıl bir annesin" diyor bana... İşin ciddiyetinde değil tabii çok küçük olduğu için, anlatmaya çalışıyorum ama ne fayda? Çok asileşti zapt edemiyorum onu, inanın. Babadan çekiniyor bana yükleniyor hep. Sürekli bir çatışma halindeyiz. İhtiyaçlarımızı baba dışarıda ise o alır, onun dışında sipariş almak zorunda-

yız. Ben ve oğlum hiç çıkamıyoruz alışverişe açıkçası. Ama zaten benim "çıkıp gezeyim, dolaşayım" gibi bir yapım yok ve dışarıda çok çabuk sıkılan bir kadınıyım. Evimde daha mutluym ama 25 gün hiç çıkmadan evde kaldığım olmamıştır.

TEK BAŞINA ÇOCUK BAKMAK ZORUNDA OLAN KADINLAR NE YAPSIN?

Devletin yardım politikasını doğru ve samimi bulmuyorum. 20 yaş altını ve 60 yaş üstünü eve kattılar. Diğer insanları, işe göndererek ölüme terk ettiler. Ha zengin için bir problem yok zengin için kıyıda köşede parası var ama fakirin neyi var? Mesela bir kadını dinledim "Çocuklarıma ekmek almak için dilenmek zorundayım" dedi. Yani ben durumda olan insanlar var. 23 yaşında genç bir kadın çocuğu ile yaşıyor tek başına, virüsten dolayı çocuğunun bakıcısı gelmiyor ama bakacak kimsesi de yok, kendisi pizzacıda çalışıyor işe gitmek zorunda... Beni aradı "Bakıcı gelene kadar sen bakar mısın" diye ben de kabul ettim, tam o süreçte kayınvalidesi aramış "Bakıcıya verdiğin paranın yarısını bana ver ben bakarım" demiş. Yani babaanne bile para karşılığında bakıyor torununa. Bu durumda olan insanlar var...

Çalışmak zorunda bu kadın nasıl geçinecek, evde de kalamaz hiçbir güvencesi yok. Hükümet bağıyor "dışarı çıkmayın" diye o zaman bu kadınlara bakacaksın doyuracaksın, yiyecek ekmek vermelisin.

Yardım kampanyası başlattılar hani nerede? Benim alt komşum ve yan komşum 65 yaşlarındalar hiç yardım gelmedi, ne para ne de gıda yardımı... Bu yaşlı insanları hem sokağa çıkarma hem de ihtiyaçlarını karşılama. Nasıl olacak, adalet mi şimdi bu yapılan? Bizi düşünmeyen bir devletimiz var maalesef. Büyük büyük binalar, köprüler, oteller, hava limanları yaptılar ama bu süreçte bunlar bizim karnımızı doyurmuyor.

Patronlar pandemiye bahane ederek ramazan erzaklarını bile ödemek istemiyor!

**Filiz TALİ
BURSA**

Kovid-19 nedeniyle Bursa'da farklı firmalarda çalışan kadınların birçoğu bu süreçte izinli olarak evlerindedir, senelik izinleri olanlara izinlerinden kullanılmıyor, fakat senelik izni olmayanlar da var. Evde kaldıkları süre çoğunun 45 günü geçmiş fakat çalıştıkları firmalardan alacakları maaşlarına dair hiçbir bilgi alamadıklarını ve maaşlarının yatırılmadığını, zor durumda kaldıklarını söylüyorlar. Temel ihtiyaçlara her gün zam geldiğini, faturaları ödeyemez duruma geldiklerini söyleyen kadınlardan biri büyük bir firmada çalıştığını 10 yıllık işçi olduğunu söylüyor ve firma yönetiminden telefonuna gelen mesajda bu dönem bayram erzaklarının ödenmeyeceğini, ileri süreçte duruma göre ödeneceğini, maaşların da 2 ay ödenmeyeceğini yazmışlar. İşçi kadın "Biz bu durumda işimizi kaybetmeme korkusuyla sesimizi dahi çıkaramıyoruz, faturalarımızı ödeyebilmek için ailemizden, arkadaşlarımızdan borç para istemek durumunda kalıyoruz" diyor.

METAL İŞÇİSİ KADIN KÖYE TAŞINMAYI DÜŞÜNÜYOR

Bir metal fabrikasında çalışan kadın işçi de çalıştığı firmada 17 Mart'tan itibaren izne çıkarıldıklarını, 5 Nisan'da yatırılması gereken maaşın yatırılmadığını ve firmadan hiçbir

bilgilendirme de yapılmadığını söylüyor. Ailesinin Bursa Kemalpaşa köyünde yaşadıklarını, onların desteğiyle ihtiyaçlarını giderebildiklerini söylerken bu süreç biraz daha uzarsa köye taşınmayı düşündüklerini söylüyor.

PATRON DA İŞÇİLERLE AYNI ZORLUKTAYMIŞ!

Kırtasiye işçisi olan bir kadın ise patronun işçilere izin verdiğini, kısa ödenek için İŞKUR'a müracaat ettiğini fakat bir buçuk ayı geçmesine rağmen para alamadıklarını söylüyor. Kırtasiyenin çok geliri olduğunu fakat patronun da maaş ödemek için sürekli işçileri arayıp, birçok bahanelerle süreyi uzattığını söyleyerek "Korkmanın sizi işten çıkartmam ben de sizin gibiyim bekleyip göreceğiz" dediğini ama asla aynı zor durumda kalmadıklarını bu nedenle böyle giderse kendilerinin işi bırakabileceklerini aktarıyor.

BELEDİYEDEN YARDIM GELMEYİNCE...

Metro markette çalışan başka bir kadın ise eşinin de giyim üzerine bir mağazada çalıştığını eşinin çalıştığı firmanın bu süreç nedeniyle kapandığını, iki küçük çocukları olduğunu kendisinin de astım rahatsızlığı olduğu için çalıştığı iş yerinden izin istediğini izin alamayınca ücretsiz 1 ay izne çıktığını söylüyor. "Bir ay sonra neler olacağını bilemiyorum, çocuklarım küçük en çok onlar için kaygı duyuyorum" diyor. Bursa Büyükşehir Belediyesinden durumlarını anlatıp erzak talebinde bulunmalarına rağmen bir cevap alamadıklarını anlatıyor. Mahallesinde oturan insanların daha çok destek olduğunu, ekonomik durumu iyi olmayanlara erzak yardımında bulduklarını aktarıyor.

Hükümetin yardım etmek yerine sürekli telefonuna İBAN numarasını mesajla atarak kendilerinden para istenmesine çok tepkili olduğunu söyleyen market çalışanı kadın, "Ailelerimiz ve komşularımız da olmasa insanlar daha zor durumda kalacak o nedenle daha çok birlik ve dayanışma içinde olmalıyız" diyor.

YILLAR SÜREN ŞİDDET, AYAĞA DOLANAN EVLİLİKLER

‘Benim kimseye ihtiyacım yok kızımınla birbirimize yeteriz’

Hatice ÇORUK
İzmir

“Aslında hiç kolay bir hayatım olmadı” diye başlıyor Aslı söze. Daha önce kısım kısım bildiğim hayatını bütünüyle konuşmak istediğimde “Nereden başlayayım ki” diyor. Henüz 30 yaşında ama yaşadıkları bir 30 yıl daha eklemiş hayatına. Daha 5 aylıkken annesini kaybetmiş, babası bir başka kadınla evlenmiş ve onların hayatında artık Aslı’ya yer yokmuş. Aslı babaanne, hala, amca derken geniş bir ailenin içinde büyümüş. Kendisi 16 yaşına geldiğinde 30 yaşında bir adamla evlendirilmiş. “Ben zaten kendim çocuktum ilk çocuğumu kucağıma aldığımda” diyor. Ama ne kendi çocukluğunu bilmiş ne de çocuğununkini... İlk evliliği iki yıl sürmüştü ama ne evlilik! Bu süre boyunca “Koca dayağı yetmezmiş gibi bir de ailesinin dayağı oluyordu” diyor.

BİTMEYEN ŞİDDET VE HAKARET

Ardı arkası kesilmeyen hakaretlere ve şiddete daha fazla dayanamayıp çocuğunu da alıp babasının evine gitmiş. “Daha ne olduğunu anlayamadan ailemin çocuğumu istememesi derdim olmuştu” diyor Aslı ve daha fazla dayanamayıp çocuğunu babasının yanına gönderdiğini anlatıyor. Eski eş de zaten bu fırsatı arıyormuş. Bir daha

Market işçisi Aslı korona günlerinde ‘Süt iznimi bile kullanamıyorum, 12 saat çalıştığımız oluyor’ diyor ve ekliyor: ‘Karantina bitsin birlikte arayacağız hakkımızı?’

göstermemiş çocuğunu. Aylarca anti-depresanlarla yaşamış. Aylar sonra ilacı kendi kendine bırakmış. O zaman çalışmak istemiş, ailesi ‘Dul kadın çalışmaz’ demiş. Aslı da bari okuyayım demiş. Açıkta liseyi bitirmiş. Üniversite sınavına da girmiş ama ailesi yine karşısına çıkmış “Sen dul kadınsın ne üniversitesi” diye. Ama o yılmamış, açıktan okumuş. Bu sırada çocuğu okul çağına gelmiş. Aramış taramış çocuğunun okulunu bulmuş. Okulda onu görmeye gitmiş, “Kendi çocuğuma kendimi akraba olarak tanıttım ki psikolojisi bozulmasın, varsın bana abla desin” diyor.

‘HER ŞEY GÜZEL OLACAKTI!’

Yaklaşık bir yıl böyle görüşmüş çocuğuyla. 2. sınıfa geçtiği sene babası öğrenmiş durumu. Hemen engel olmuş. Zaten çocuğunun kimliğinde de adı bile yazmıyormuş Aslı’nın. O vakit başlamış mahkeme. Kendi doğurduğu çocuğun annesi olduğunu ispat etmek için aylarca mahkeme mahkeme gezmiş. Hala da sonuçlanmamış dava. O sırada şu an evli olduğu adamla tanışmış. “Aileden gizli 3-4 ay görüştük” diyor. Ailesi buna da karşı çıkmış. “Kavga gürlütu içinde evlendik. Ama ailemle aramız çok

kötüydü, memleketten kalkıp İzmir’e geldik. Her şeyin çok güzel olacağına inanmıştım” diye devam ediyor.

‘HAMİLEYSEN İSTİFA ET!’

Aslı, “İzmir büyükşehir. Eşimin kazandığı tek başına yetmiyor diye ben de bir markette işe başladım. O sırada ikinci çocuğuma hamile kaldım. Çalışırken zaten kadın olmak zor bir de hamileysen çok daha zor. İstifa etmem için o kadar çok baskı yaptılar ki. Dayanamıyordum artık iş yerinde yaşadıklarım ama yapacak bir şey yoktu. Ekonomik olarak geçinemiyorduk mecburdum çalışmaya” diye anlatıyor. Tabii sorun sadece işte olanlarla kalmıyormuş. Evde de huzursuzluklar artık iyice gün yüzüne çıkmış.

KARANTİNA GÜNLERİNDE ARTAN FİZİKSEL ŞİDDET

“Sürekli bir kavga hali vardı evde. Çoğunlukla işsiz kalıyordu, onun sıkıntısı diye düşünüyordum ama öyle değilmiş. Bitmeyen psikolojik şiddet sürekli kavga halindeydik. Aslında başka kadınlar olduğunu biliyordum ama yüzüne karşı söyleyemiyordum. Bir kavgamızda söylediğimde ise beni suçladı. Benim yüzümden başka kadınlara gidiyormuş, ben kendime bakmıyordum. İşte bu kavganın içinde doğurdum kızımı” diyor ve bu sürecin hayatında önemli bir dönüm noktası olduğunu ekliyor: “Kızım doğduktan sonra fark ettim ki benim kimseye ihtiyacım yok. Kızımınla ben birbirimize yeteriz.” Bu sırada karantina günlerinin başlarında sürekli yaşadığı psikolojik şiddet artık fiziksel boyuta ulaşıyor Aslı’nın “Bu son noktaydı, artık farkındaydım her şeyin, beni sevmediğinin, bana zarar verdiğinin. Şikayetçi oldum ilk fırsatta da boşanacağım” diyor.

Not: Güvenlik gerekçesiyle gerçek ismi kullanılmamıştır.

‘SÜT İZİNİMDE BİLE ÇALIŞTIRIYORLAR’

“PEKİ şimdi nasıl yaşıyorsun” diye sorduğumda bir gününü anlatıyor. “Kızım daha 10 aylık hâlâ emiyor beni. Sabah onu emzirmek için çok daha erken kalkıyorum. Onu emzirdikten sonra kızımı hazırlıyorum, kahvaltı bile yapmadan dolmuşla kızı bakıcısına götürüyorum. Sağolsun evinde bakıyor. Dolmuştan inmeden kucağımdan alıyor kızı ki in bin yapıp iki yol parası vermeyeyim. Koştur koştur işe gidiyorum sonra. Markette kasiyerim ama başka işlere de bakıyoruz. Karantinadan dolayı evlere alışverişlerini bile götürdüğümüz oluyor. Bazen su içmeye bile vaktimiz olmuyor, çoğu zaman saatlerce tuvaletimizi tutuyoruz. İşten çıkınca azalan araç sayısı yüzünden bazen araç bulamayıp saatlerce yürüyerek geliyorum eve. Bir de şimdi hafta sonu sokağa çıkmak yasak ya o da dert bize. İki günün birini haftalık izne sayıyorlar diğer günü de hafta içindeki çalışma saatlerimize ekliyorlar. Söзде süt iznim var 6 saatten fazla çalışmam yasak ama 12 saate kadar bile çalıştığım oluyor. Resmî tatilde bile çalıştırıyorlar. Ama 1 Mayıs’ta kesinlikle çalışmayacağım” diyor.

‘KARANTİNA BİTSİN BİRLİKTE ARAYACAĞIZ HAKKIMIZI’

“DÖNÜP hayatıma baktığımda iki önemli dönüm noktası var. Ben ilk kez geçen sene 1 Mayıs’ta alana gitmiştim. Orada sizinle tanıştım, Ekmek ve Gül ailesini tanıdım, bu benim için çok önemliydi. Bir insana nasıl davranılması gerektiğini sizde gördüm. Haklarımı öğrendim, diğeri de kızımın doğumu, o vakit kadın olduğumu anladım, kimseye ihtiyacım olmadığını anladım. Geçen sene kızım karnımdaydı bu sene kucağımda katılacaktım 1 Mayıs’a ama korona engel oldu. Şu karantina bitince de birlikte arayacağız hakkımızı”.

Unorthodox: İtaat etmeyi reddeden kadınlara ithafen...

Kübra YETER

Koronavirüs salgınıyla hemhal olduğumuz şu günlerde kadınlar ev içi şiddete daha çok maruz kalıyor. Kadın cinayetleri katlanarak artıyor. İnfaz yasası, hak ihlalleri derken kadının nefes alabileceği alanlar iyice gasp ediliyor. Keza yıllardır süregelen mahalle baskısı bu karantina ortamıyla ayyuka çıkmış denilebilir. “Unorthodox” dizisi tam da bu konulara eğilmesiyle kadınların gündemine girmeyi başarıyor. Geçtiğimiz mart ayında Netflix’te yayınlanan dizi, bağınaz bir topluluğun içerisinde sıkışmış kalmış, özgürlüğe ve hayallerine kavuşma arzusunun iliklerine kadar taşıyan genç bir kadının hikâyesini anlatıyor.

HASİDİK CEMAATİNDEN KURTULUŞ HİKAYESİ

Esty, New York’ta yaşayan, henüz 19 yaşında genç bir kadın. Ağırlıkla Williamsburg mahallesinde yaşadıkları bilinen Hasidik cemaatine mensup. Aslolarak Macaristan’ın Szatmárnémeti (Satmar) kentinden olan bu grup, II. Dünya Savaşı’ndan sonra varlığını New York’ta sürdürmeye devam ediyor ve kendi aralarında Yidiş dilini kullanıyorlar. Hmel-nitski Ayaklanması’ndan Nazilerin soykırımına kadar türlü acı hikâyeleriyle yaşayan grup dış dünyaya kendilerini tamamen kapatmış ve hurafe denecek ve dibine kadar atar-keril kurallarla varlıklarını sürdürmeye çalışıyorlar. Her cemaatte görüldüğü üzere bu cemaatte de kadına hiçbir söz hakkı düşmüyor. Kadın sadece çocuk doğurmak, kocasını “kral- lar” gibi hissettirmek zorunda. Esty de 18 yaşına geldiğinde görücü usulüyle evlendiriliyor. Başlangıçta evliliğin var olan hayatından başka bir yaşama kapı açacağını düşünse de işler çok da öyle ilerlemiyor. Dini ritüeller, kadınlık görevi gibi konular Esty’nin karşısına dağ olup dikiliyor. Kendi sesini duymayı arzulayan, kendini tanımak ve hayallerinin peşinden koşmak isteyen Esty, her şeyi bir kenara bırakarak Berlin’e kaçıyor. Hiç bilmediği bir yerde nelerle karşılaşabileceğini kestiremeden özgürlüğüne doğru adım atıyor ve Berlin onun için yeni

KAMERA ARKASINDA DA KADINLAR VAR

Dört bölümden oluşan mini dizi, güçlü kurgulanmış senaryosu ve hemen her kadının kendi yaşamından bir iz bulmasıyla dikkatleri üstüne çekmeyi başarıyor. Dizi, Deborah Feldman’ın “Unorthodox: The Scandalous Rejection of My Hasidic Roots” isimli otobiyografik kitabından uyarılma. Hikâyeyi Anna Winger ve Alexa Karolinsky senaryolaştırırken yönetmen koltuğunda Maria Schrader’ı görüyoruz. Başkarakterimiz Esty’yi Shira Haas canlandırıyor. Karakterinin taşıdığı duygu geçişlerini oyunculuğuyla başarılı bir şekilde bü-tünleştirmeyi başaran Haasa, Amir Rahav, Aaron Al-taras, Jeff Willbusch eşlik ediyor.

bir müca- dele alanı oluyor. Yalnızca eşine veya ailesine karşı değil aslında bu erillığe karşı bir mücadele başlatıyor.

YÜZÜNÜ GÜNEŞEN DÖNEN KADINLAR...

“Unorthodox”ta zaman ikiye bölünse de “geçmiş” ve “şimdi” kol kola yürümeyi başarıyor. Bu görüntüleme biçimi senaryonun akıcılığına büyük bir katkı sağlıyor. Seyirci Esty’nin Berlin sürecini izlerken her şeyi geride bırakmasına neden olan sebepleri de aynı planda görebiliyor. Evlendiriliş biçimini, düğünden sonra güzelim saçlarını nasıl kestiklerini, canı yandığı için eşiyile bir türlü birlikte olamayışını (ki bu sahnede eşine “bütün ailen benimle birlikte yatakta” demesi, üzerindeki baskıya etkili bir örnek) ve “nasıl bir eş olmak gerekir” eğitimlerine maruz kalışı Esty’nin etrafının nasıl da sarılı olduğunu kanıtıyor. Dizide birçok çarpıcı sahne var ama “dizinin kalbi” diyebileceğimiz bir sahne var ki o da Esty’nin güneş bile değmiş teninin gölle buluşma anı olsa gerek. Kendini tanıma yolculuğunda yaşadığı çokça büyük kıyafetlerinden kurtularak güneşe yüzünü dönüp gölle buluştuğu ve akıp giden suya cemaatinden kalan peruğunu bıraktığı o an, İŞİD’in elinden kaçan kadınların

Unorthodox bir kadının dönüşüm ve direnç hikâyesini sorunların kaynağını işaret ederek anlatıyor ve bize bir şey soruyor: Daha ne kadar itaat edeceğiz?

çarşaflarından kurtulduğu zamanla kardeşler.

GÖZ YUMULAMAZ BİR GERÇEK

Esty’nin yaşadıklarının ve dizinin izleyiciler tarafından böyle ilgi görmesinin sebebi din olgusunun dünyanın hemen her yanında kadın üzerinde benzer baskılar kurması. Tarikat sömürüleri, hemen her sosyal bağın “günah” adedilmesi, en ufak sorgulamaların bile ayıp sayılması bu topraklara çok da yabancı değil. Yalnız genç kızlar, kadınlar değil erkek çocuklar da buna maruz. Dizide Esty’nin eşi Yanky’ye baktığımızda da aslında o da kendini bildi bileli hurafelerle büyümüş. Sülalesinin yüzünden ve sesinden başka ne bir şey görmüş ne bir şey duymuş. Hayatı boyunca öğrendiği tek şey iyi bir kul olmak ve eşinin itaatini sağlamak. Bu topraklarda cemaat yurtlarında çocukların başlarına gelenleri de unutmamak gerek... “Unorthodox”a “gerçek bir hikâye olduğu için oldukça etkili” deniyor. Hikâye kurgu olsa dahi yaratılan dramatik yapının ve işlenen temanın gerçekliği ortada... Buna göz yumulabilir mi?

DAHA NE KADAR İTAAT EDECEĞİZ?

“Unorthodox”un yaratıcıları bir kadının dönüşüm ve direnç hikâyesini sorunların kaynağını işaret ederek anlatıyor. Zaman zaman kahramanı hep iyi insanlarla karşılaştırıp tozpembe bir dünya çizmiş olsa da çok yakınlığımızda olan ama tam olarak “giremediğimiz” dünyalara bir bakış atmamızı sağlıyor. New York’tan Berlin’e kimliğini bulmak için bir yolcuğa çıkan Esty’nin nezdinde tüm kadınları hikâyesinin merkezine koyan “Unorthodox” bize bir şey soruyor: Daha ne kadar itaat etmeliyiz?

Her koşulda yan yana #Kadınlar1Mayıs'a!

Yan yana, omuz omuz olamadık bu seneki 1 Mayıs'ta. Rengarenk pankartlarımız, dövizlerimizle, taleplerimizle alanlarda değildik. 1 Mayıs alanında kucaklaşıp "Ne kadar kalabalığımız bu yıl" sohbeti yapamadık. El ele tutuşup halay çekemedik...

Ama biz kadınlar baş etmeyi biliriz zorluklarla, imkansızlıklardan imkan çıkarmakta üstümüze yoktur, yoktan var etme konusunda da ustayızdır. Her koşulda mücadele değil mi hayat? En iyi bildiğimiz şey de bu zaten!

Dedik ki;

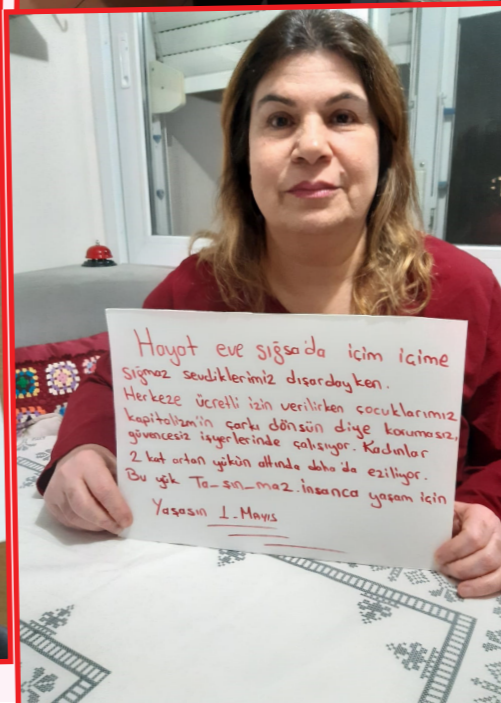
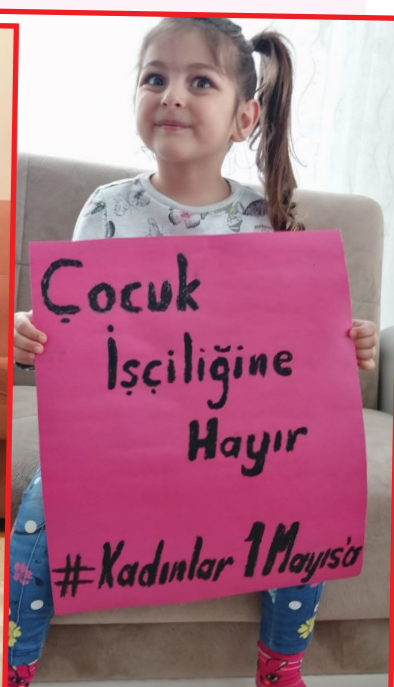
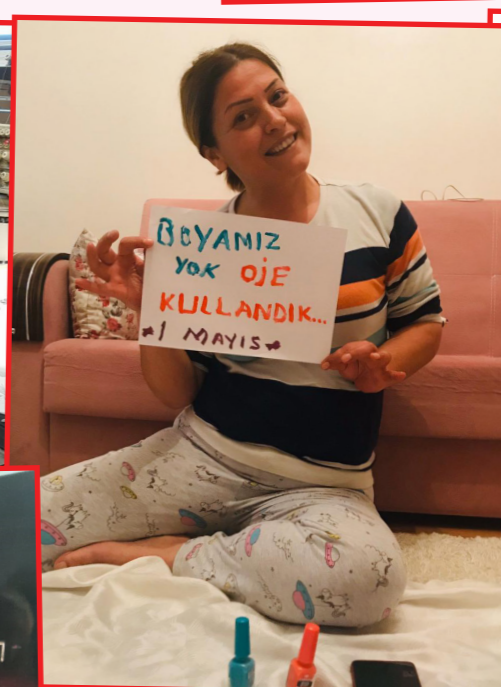
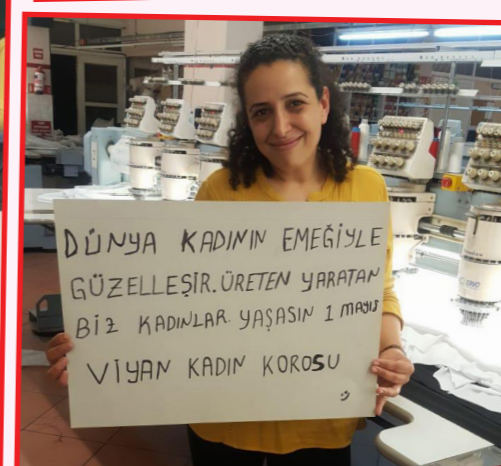
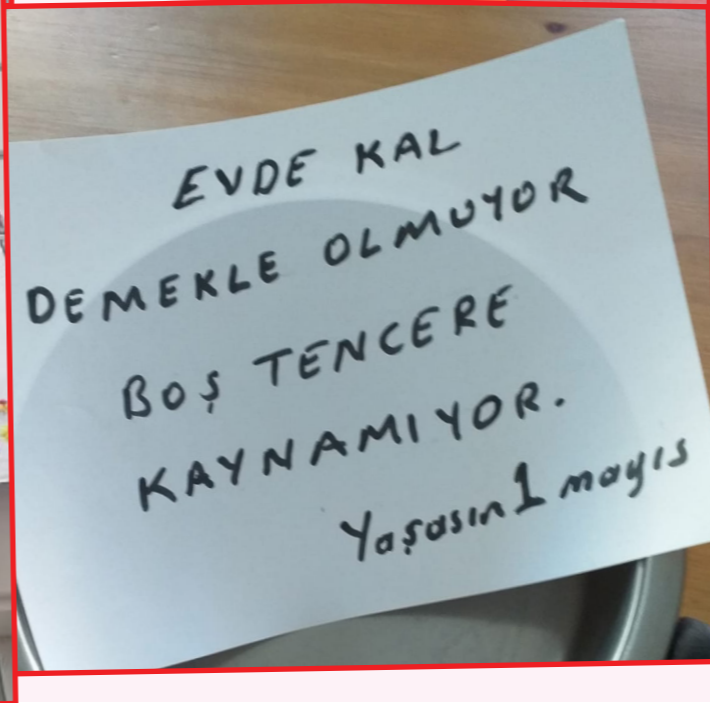
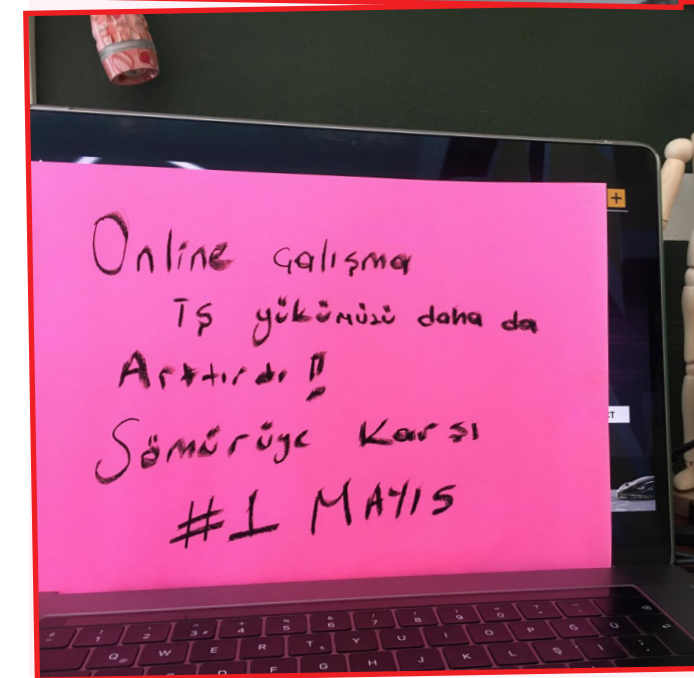
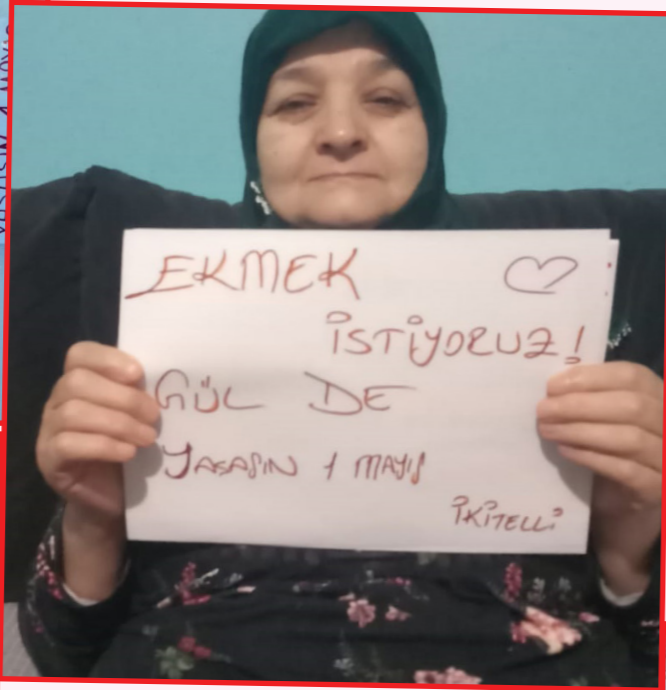
"Bu 1 Mayıs'ta biz neredeysek 1 Mayıs alanı orası, evde, balkonda, bahçede, ofiste, otobüste, metrobüste, tarlada, sokakta... Bulduğumuz her yerde 1 Mayıs'ı kutlayalım. Dört bir yandan kadınların dile getirdiği, yazdığı, paylaştığı bu sözleri ardı ardına paylaşın-

ca göreceğiz ki yalnız değiliz; sözümüzü, öfkemizi, talebimizi, hayalimizi paylaşan yüzlerce, binlerce kadın var!"

Çağrımıza yüzlerce video, yüzlerce fotoğrafla yanıt verdiniz... İçimiz ferahladı, bahar oldu. 1 Mayıs en çok o çokluk duygusunu yaşamak, birlikte ne kadar güçlü olduğumuzu anlamak ya hani, salgın koşullarında dahi bir arada olmanın yolunu bulan, memleketin ve dünyanın dört bir yanından Ekmek ve Gül korteji-ne katılan kadınlarla yine çoğaldık...

Eşitlik, özgürlük, adalet, demokrasi için... Alınlarımızın değersizleştirilmediği, emeğimizin sömürülmediği, sağlığımızın hiçe sayılmadığı insanca çalışma koşulları için... Şiddetsiz, güvenli bir yaşam, umutlarımızın yeşerdiği bir gelecek için... Haklarımız için... Yoksulluğun, açlığın, tarihe karışması için...

#Yaşasın1Mayıs... Yaşasın mücadelemiz!

Salgın hastalıklarla mücadelenin tarihsel deneyimleri: **HAYAL DEĞİL GERÇEK!**

Şükran DOĞAN

Koronavirüs salgını ile bir kez daha gördük ki insan sağlığının da para kazanma aracı olarak görüldüğü kapitalizm, değil insanlığın sorunlarını çözmek, daima sorun üreten ve ürettiği sorundan bile kâr elde etmeyi hedefleyen bir sistem. Evet, virüs yerleşeceği vücudu sınıfına göre seçmez. Ama vücut direnci için gereken besinleri alabilmekten tedavi olanaklarına ve niteliğine kadar hepsi sınıfsal. Virüs karşısında herkesin eşit

Ağır yoksulluk, savaş koşulları, kapitalist ülkelerin baskısının olduğu koşullarda dahi tarihe önemli bir deneyim bırakan Sovyet sisteminin salgınlarla ve hastalıklarla mücadelesinden örnekler...

olduğunu söyleyenler, kapitalist sisteme ve sağlık politikalarına yönelen öfkeyi geçiştirme telaşındalar.

Oysa insan sağlığının en önemli değer olduğu, halk sağlığının korunması için yalnızca tıbbi tedavi süreçlerinin değil, ortaya çıkmadan hastalıkların önlenmesi için koruyucu sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırıldığı, insan sağlığının en temel unsurları olan güvenceli bir yaşam, sağlıklı çalışma koşulları, beslenmeden barınmaya, dinlenmeden sağlık güvencesine erişime kadar bütünlüklü politikaların hayata geçirildiği bir sistem var. Adı da sosyalizm!

Ağır yoksulluk, savaş koşulları, kapitalist ülkelerin baskısının olduğu koşullarda dahi bu sistemin hayata geçirilmesiyle tarihe önemli bir deneyim bırakan Sovyet sisteminin salgınlarla ve hastalıklarla mücadelesinden örnekler, bugün tartıştığımız ve talep ettiğimiz bir sürü şeyin aslında "gerçekleştirilebilir" olduğunu da ortaya seriyor. Kapitalist sistemin aksine, halk sağlığının işçilerin, emekçilerin, köylülerin, tüm halkın sağlığının nasıl ele alınacağına canlı örneğidir Sovyetler Birliği.

Gelin, bu tarihsel deneyime bir göz atalım: **KORUYUCU SAĞLIK ÖNLEMLERİ VE HALKIN DENETİME KATILMASI**

Çarlık Rusya'sında çiçek, tifüs, tekrarlayan

Diphtheria immunization in Moscow

ateş, karahumma, dizanteri, kolera, veba yaygın hastalıklardı. 1910 yılında bir milyon kişi çiçek ve tifodan, 1914-1918 arası iki milyon kişi veremden ölmüştü. 1913 yılında beş milyon kişi bitlenmiş, 3.5 milyon kişi sıtmaya, bir milyon kişi de frengiye yakalanmıştı.

1917 Ekim devrimi gerçekleştiğinde koşullar iç açıcı değildir. Dünya savaşının yarattığı yıkım, getirdiği hastalıklar, işsizlik ve yoksulluk, çalışma koşullarının sağlıksızlığı, sağlık hizmetlerinin yetersizliği, hijyen için alt yapı olanaklarının yetersizliği vb. nedenlerle salgın hastalıklar yaygındır.

Devrim sonrası sağlık hizmetleri devlet tarafından verilir. Herkese, ihtiyacı kadar ve ücretsizdir. Sağlık giderleri genel bütçeden karşılanır. Koruyucu sağlığa önem verilir ve ekip çalışması uygulanır. Halk her kademe denetime katılır. Bilim halk yararına kullanılır.

1918'de kurulan işçi komiteleri ile topluma temizlik bilgisi verilir, sabun dağıtılır, kurumlar incelenir. Tüm sağlık kurumları ve eczaneler kamulaştırılır. Konut, beslenme, hijyen için gerekli altyapı çalışmalarına hız verilir. Gıda mağazaları açılır. Aşılama zorunlu hale getirilir.

Devrimin ardından başlayan karşı devrimci saldırılar hastalığın yayılmasına neden olurken gerekli tıbbi malzemelere ve besin maddelerine ulaşımı engeller, sabotajlar ve üretim araçlarının yetersizliği kıtlık yaşanmasına neden olur. Sovyetler Birliği uzunca bir dönem çeşitli salgın hastalıklarla mücadele etmek durumunda kalır.

Yükselen faşizme karşı anayurt savunması için hazırlık yapıldığı dönemde dahil sağlığa ayrılan bütçeden kısıntı yapılmaz. Faşist işgal ve savaş döneminde de hastalıkların cephede ve şehirlerde yayılmaması için çalışmalar sürdürülür.

TİFÜS: DÜNYANIN GÖRDÜĞÜ EN BÜYÜK SALGINA KARŞI TOPYEKUN MÜCADELE

TİFÜS: Tifüs pandemisi dünyanın gördüğü en büyük hastalıklardan biridir. Sovyetlerde, 1918'den 1922'ye kadar otuz milyon tifüs vakası olduğu varsayılır. 1918'in sonlarına doğru başlayan büyük salgın 1920'de doruğa ulaşır. 1920'li yıllar boyunca ciddi sorun olan tifüs 1929'un sonlarında her 10.000 nüfus için iki vakaya kadar geriletilir.

Bulaşıcı hastalıkların tedavisi için iki yüz elli bin yatak temin edilir. Tifüsle mücadele için önemli demiryolu kavşaklarına karantina istasyonları kurulur, yolcular indirilip yıkanır, dezenfekte edilir, hasta olanlar izole edilir. Broşürler, posterler, konferanslar ve sergilerle halk bilgilendirilir. Trenlerde özel sergiler düzenlenir. Şehirlerin dezenfekte edildiği özel 'banyo haftaları' yapılır.

KOLERA VE VEREM: HER YERDE SANATORYUM, HERKESE ÜCRETSİZ SAĞLIK

1915'te, kolera vakası 30.000'den fazladır. 1918'de 41 bin geçer. 1921'de ise 204 bine ulaşır. 1922'de Kızıl Ordu'nun tamamı ile birlikte on milyon kişi aşılanır. Su kaynakları, kanalizasyon sistemleri temizlenir. 1927'den sonra kolera tamamen kaybolur.

Devrimin ardından tüberküloz departmanı ve Moskova'da Merkezi Tüberküloz Enstitüsü kurulur. Sonraki yıllarda cumhuriyetlerde de enstitüler kurulur. 1924'e geldiğinde verem ölüm hızı 16,7 ye kadar düşmüştür. Çarlık dönemi 43 olan dispanser sayısı 1929 yılında 498'e, 1941'de ise 1.048'e yükselir.

Çarlık döneminde verem vakaları için 350 yatak varken 1932'de yatak sayısı 35 bine çıkmıştır. Ayrıca 12 bin yataklı günlük ve gecelik sanatoryumlar açılmıştır. Fabrikalarda çalışanlara özel diyetler uygulanır. Yemekler özel olarak hazırlanır.

Çocuklar için kurulan sanatoryumlarda Şubat-Mart aylarında seçilen çocuklar, Mayıs ayından itibaren kalmaya başlarlar. 40 gün kaldıkları sanatoryumda düzenli muayeneleri, diş ve diğer tedavileri yapılır.

Fabrikalarda veremi önlemek için yapılması gerekenler anlatılır. Her fabrikanın işçi komitesi tedavi merkezleri ve sanatoryumlara gönderilecek işçilerin kimler olacağını tartışarak kararlaştırır. 1935 yılında veremli işçilerin çalışma saatleri azaltılır. Büyük fabrikalarda özel diyet yemek odaları oluşturulur.

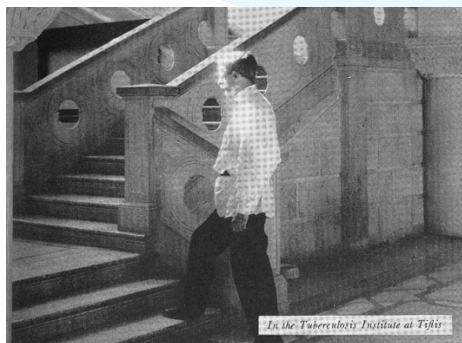
1941'e kadar ölüm oranı 10.000 vakada 8'e düşer, en büyük düşüş, sanayi işçileri arasındadır. 1941'de savaş arifesinde, tüberküloz sanatoryumu sayısı 898, yatak sayısı yaklaşık 73 bindir.

Faşizme karşı savaşta tedavi tesisleri de yıkıma uğrar, verem vakaları yenilenir ve artar. Alınan önlemlerle 1944 yılı Ekim ayına kadar süren iki yıllık zamanda tüberküloz için, 13.000 hastane yatağı, 4.500 gündüz ve gece sanatoryumu yatağı, çocuklar için 35.000 yer (anaokulu, kreş ve açık hava veya orman okulları) yapılır. Beslenme için özel önlemler alınır ve sonuçta ölüm oranı 1943 yılında düşmeye başlar.

GEZİCİ EKİPLERLE SAĞLIK TARAMALARI

SOVYETLER Birliği'nin uzun yıllar mücadele ettiği iki hastalık verem ve zührevi hastalıklardır. Zührevi hastalıklara karşı 1918'de Halk Sağlığı Komiserliğinde özel bir bölüm kurulur. 1919'da da Moskova'da Deri ve Zührevi Hastalıklar Merkez Enstitüsü kurulur. Bu enstitülerde çalışan, eğitim alan personel her yıl artırırlarken tedavi yöntemleri de geliştirilir. Dispanserler ağı yaygınlaştırılır, ayrıca gezici ekipler nüfusu inceler, tedavilerini yapar. Dispanserler çalışanların mesai saatleri düşünülerek sabah erkenden geceye kadar açık kalırlar. Zührevi hastalıkların tedavisi zorunludur ve tedavi olmak istemeyen kişi tutuklanabilir. "Bir kişiyi zührevi enfeksiyon tehlikesine sokma" durumundaki kişi, altı ay hapis ile cezalandırılır.

Fotoğraflar: Sovyet Arşivi

Hazırlayan: Berivan BALKAY

HEM SAĞLIĞIMIZ İÇİN HEM SAĞLIKLARI İÇİN DİRENİYORLAR

Salgın tehlikesine karşı canlarını dişlerine takarak çalışıyor ve en önde yer alıyorlar. Kendilerinden, ailelerinden, çocuklarından vazgeçerek hepimizi bu salgın sürecinden uzak tutmaya, kurtarmaya çalışıyorlar. Kahraman ilan ediliyor ancak perde arkasında türlü türlü eşitsizliğe, şiddete, tehlikeye maruz bırakılıyorlar... Tüm ülkelerde sağlık emekçileri yetersiz önlemlerle çalıştırıldılar. Bu ay Sınırların Ötesi bölümümüzü dünyadaki tüm sağlık emekçilerine ithaf ediyor, sağlık emekçilerinin sağlığı hepimizin sağlığıdır diyoruz...

ZİMBABWE

KORUYUCU KIYAFET İÇİN GREV!

ZİMBABWE'de sağlık çalışanları hükümetin verdiği 37 dolarlık risk ödeneğini kabul etmediler ve gerçek bir ödenek talep ederek grev yaptılar. Çalışma saatlerinin belirsiz olduğunu, buna rağmen her türlü hizmeti verdiklerini söyleyen sağlık emekçileri esas olarak koruyucu kıyafetlerin eksik olması nedeniyle eylemdeydi.

Lesotho'da sağlık emekçileri kullandıkları ekipmanların sayısının düşürülmesi nedeniyle yalnızca acil vakalara bakacaklarını açıkladılar. Doktorlar, hemşireler, laboratuvar çalışanları ve diğer sağlık çalışanları, hükümetin koruyucu ekipmanların sağlanması konusundaki başarısızlığını protesto ettiler.

MALAVİ

İNTİHARA GİTMEMEYECİZ!

BAŞKENT Blantyre'de çalışma koşullarını protesto etmek üzere oturma eylemi düzenleyen üniformalı doktorların ve hemşirelerin "İntihara gitmeyeceğiz!" görüntüleri sosyal medyada dolaştı.

MEKSİKA

SAĞLIK ÇALIŞANLARINA CADİ AVI

MEKSİKA'da doktorların ve hemşirelerin hastalığı yaydığına ilişkin bir algı oluşturuldu, bu durum sağlık emekçilerine çok ciddi bir şiddet dalgası olarak döndü. Sağlık çalışanları hedef gösterildiler, evlerinden kovuldular, süpermarketlere girişleri engellendi, otobüslerden, metrolardan zorla indirildiler ve hatta sokakta saldırıya uğradılar. Hemşire Melody yaşadığı yerde köylülerin yalnızca eşyalarını alıp gitmek şartıyla girişine izin verdiklerini söyledi. "Gerçekten acı vericiydi. Can güvenliğim için endişelendim. Şimdi hastanede meslektaşlarımla kalıyorum, çünkü gidecek başka bir yerim yok. Bu hiç adil değil" diyor. Sağlık çalışanları hedef olmamak için işe gidip gelirken üniformalarını değiştiriyorlar.

ABD

EYLEMLER BİTMİYOR

WASHINGTON DC sağlık çalışanları, yoksulları görmezden gelen sistemi protesto ettiler. Ulusal Hemşireler Birliği'nin (UNN), Beyaz Saray önünde düzenlediği eylemde bir hemşire "Ortada bir salgın olduğunu, korkmuş, endişeli, hayal kırıklığına uğramış ve çok çalıştığımız bir işin ortasında olduğunuzu düşünün. Beyaz Saray'ın önünde kendimizi riske atıyoruz, çünkü ihtiyaçlar temin edilmiyor" dedi.

Palomar Sağlık Merkezinde işten çıkarılan sağlık emekçileri işten çıkarıldı, bunun üzerine bir eylem yaptılar.

New York Harlem Hastanesi'nde hemşireler belediye hastanesi önünde yönetimi protesto ettiler. Hemşireler, kriz başladığında kendilerine verilen maskelerin normalde her hastadan sonra atılması gerektiğini, ama aynı maskeyi 60 saatlik 5 vardiya boyunca giymek zorunda kaldıklarını anlattı.

KENYA

'HAYATIMIZI CİDDİYE ALIN!'

4 NİSAN'da Güney Kalkütada bir devlet hastanesinde Kovid-19 için hiçbir malzeme verilmeden görevlendirilen hemşireler yaptı, bir kısmı hastane yöneticilerinin odasını kuşattı.

Kenya'nın başkenti ve bazı kasabalarda çalışan hemşireler, hükümetin yeterli koruyucu ekipman ve eğitim vermemesi nedeniyle Kovid-19 vakalarını tedavi etmeyi reddederek, hükümeti protesto ettiler. Kenya Ulusal Hemşireler Birliği Genel Sekreteri Seth Panyako, Kenya'da tahmini 100 bin sağlık çalışanının kendilerini koruma konusunda herhangi bir talimat almadıklarını söyledi. Geçtiğimiz hafta Nairobi'nin Mbagathi İlçe Hastanesi'nde çalışan hemşireler, koruyucu giysiler ve eğitim eksiklikleri nedeniyle eylem yaptılar. Panyako, hemşirelerin hastalığa yakalanmaktan ve ailelerine bulaştırmaktan korktuklarını söyledi. "Hükümet sağlık çalışanlarını ciddiye almıyor. Hükümete açık mesajım; ihtiyaçları olan koruyucu ekipmanları verin!" 30.000 sağlık çalışanını temsil eden Panyako, sadece 1200 personelin kendilerini korumalarına ilişkin eğitim alabildiklerini söyledi.

Kwara Genel Hastanesi'nin bir şubesi olan Nijeryalı Hemşireler ve Ebeler Birliği (NANNM), kötü çalışma koşullarına karşın eylem başlattı. Hemşireler, ebeler ve diğer sağlık çalışanları yiyecek ya da ödenek olmaksızın 10 ila 14 saat arasında çalışıyor.

KOLOMBİYA

AÇ KALAN KAHRAMANLAR ÇALIŞAMAZ!

KOLOMBİYA'da Kovid-19 nedeniyle bazı sağlık emekçilerinin ücretlerinin ödemesi ertelendi. Diğer doktor ve hemşireler de meslektaşlarına destek vermek ve geciken ücretleri için başkent Bogota sokaklarında sirenlerle, ambulanslarla bir eylem düzenlediler. Hükümet, Coronavirüs ile mücadele konusunda 1.47 milyar dolardan fazla bir bütçe olduğunu açıklamıştı. Ancak çalışanlar paranın kendilerine ulaşmadığını söylüyorlar. Ücretlerin ödenmemesi ve düşürülmesine dair Cartagena hemşirelik asistanı Seidy Franco, yerel Caracol Radyosu'na verdiği demeçte "Görevimiz başkalarına yardım etmektir, ama bize kim yardım edecek? Aç kalan kahramanlar çalışamaz" dedi.

İRANLI KADINLARIN KORONAYA VE DEVLETE KARŞI MÜCADELESİ

E.Ava

Kovid-19 salgını nedeniyle İran'da hayatını kaybedenlerin sayısı resmi verilere göre 5820 kişi olarak açıklanırken, birçok muhalif gazete bu sayının 8 binden fazla olduğunu açıklıyor. İran'da aylardır halkın salgınla mücadelesi devam ederken yine bu süreci en ağır şekilde yaşayanlar kadınlar oldu.

2 ayı aşkın süredir devam eden salgınla mücadelede kadınlara yönelik şiddetin artışı devlet tarafından değil de İran'da faaliyet gösteren kadın örgütleri tarafından açıklandı. Şiddet nedeniyle hayatını kaybeden kadınların yanı sıra sağlık hizmetlerinde çalışan kadınlar arasında da hayatını kaybedenlerin sayısı her gün artmakta. Dinlenmeden devam eden çalışma saatleri, önlemlerin temel seviyede bile sağlanamaması sağlık hizmetinde mücadele veren kadınların hayatına mal oluyor ve hayatını kaybedenler çoğunlukla 40 yaş altı kadınlar.

Geçtiğimiz günlerde Tahran Artesh Hastanesinde 28 yaşında bir hemşire olan Sara Azizi, çalışma baskısı ve kesintisiz hizmet sunma zorunluluğu nedeniyle beyin kanaması geçirerek hayatını kaybetti. Bu üzücü olay onlarca vakadan biri sadece. Bu ölümcül virüsün patlak vermesinden bu yana, İran rejimi bu krizi yönetmek için herhangi bir önlem almadı, aynı zamanda bu sorumluluğu her zaman hemşireler de dahil olmak üzere sağlık personeline bıraktı.

'ENGELLİ OĞLUMDAN UTANMAKTAN NEFRET EDİYORUM'

Resmi olmayan ve sigortasız işlerde çalışan kadınların yüzde 80'i, 12 saate varan uzun çalışma süreleri, düşük ücret ve iş güvenliği olmadan çalışma zorunda kalıyor. Yeraltı atölyelerinde, hizmet işlerinde, restoranlarda, tekstil atölyelerinde çalışanların çoğunluğu kadın işçiler ve neredeyse tamamı güvencesiz. Korona salgını sırasında binlerce kadın işini kaybetti. Bu kadınlar genellikle yoksul ve birçoğu aile gelirlerini tek başına sağlamakta olan kadınlar.

Diba, salgından önce bir düğün salonunda çalışıyordu, bacağına sorun var ve engelli oğluna tek başına bakmak zorunda. Bu süreci onunla konuştuğumuzda "İşsiz kaldım, oğlumun ilacını almaya dahi gücüm yetmiyor. Nöbet geçiriyor ve kötü bir ruh halinde. Koronadan nefret ediyorum çünkü borçtan ve işsiz kalmaktan, parasızlıktan nefret ediyorum, engelli oğlumdan utanmaktan nefret ediyorum. Burada tümüyle unutulmuş bir halk var" diyor.

'ARTIK YEMEKLERİ EVE GÖTÜREMİYORUM, AÇIZ!'

Sedigheh salgından önce yarı zamanlı olarak çok sık bir restoranda çalışıyordu ve bulaşık yıkıyordu.

Tahran'da bir otobüs durağındaki yazılama: "Kadın mücadelesiyle sınıf mücadelesi birbirine düğümlenmiştir"

Fotoğraflar: Kadın ve Devrim Telegram haber kanalı, İşçi Birliği haber portalı

Sedigheh'in böbrek yetmezliği var, eşi seyyar satıcı ve neredeyse iki aydır işsiz. Sedigheh bu süreçle ilgili "Artık yiyeceklerimiz yok çünkü restoran kapalı ve müşterilerden arta kalan yemekleri eve götürüremiyorum. Kocam iki aydır işsiz, hiç bir yardım almıyoruz. Bunu protesto etmek için kocam birkaç gün önce diğer satıcılarla Tahran Belediyesi önündeki protestoya katıldı, ancak belediye başkanı, sorunlarının belediyeyle ilgisi olmadığını söyledi. Seyyar satıcılar ve çocukları için yerine getirilmesi gereken temel ihtiyaçlar kimin görevi?" diye soruyor.

'HEM ÇALIŞAMIYORUZ HEM HİÇBİR YARDIM ELİ YOK'

Korona salgını sürecinde, memurlar veya beyaz yakalı çalışanların uzaktan çalışması mümkün fakat çoğu kadın olan kayıtsız çalışanlar için durum farklı. İran'da yarı zamanlı çalışan kadınların oranı yüzde 40 iken yarı zamanlı çalışan erkeklerin oranı yüzde 28, kadınların burun buruna olduğu işsizlik korkusu

İran korona salgınının en çok can aldığı ülkelerden biri. İşsizliğin çığ gibi büyüdüğü ülkede kadın emekçiler açlıkla burun buruna. İranlı E. Ava, kadınların yaşam mücadelesini anlatıyor.

korona günlerinde daha vahim bir meseleye dönüştü.

Tahran sokaklarında çiçek satan bir kadın "İran'da, korona öncesi yaşam koşulları, refah ve sağlık sistemi kötüydü, bu sadece işsizler için değil, aynı zamanda resmi işçilerin ve ücretlilerin çoğunluğu için de geçerli. Korona ile işsizler ordusu çoğaldı. Hem çalışmıyoruz hem hiçbir yardım eli yok" diyor.

SORUMLULUK ALMASI GEREKEN BİZ DEĞİLİZ, DEVLET!

1 Mayıs'a yaklaşırken İran'ın genelinde işçilerin ve emekçilerin grevlerine ve protestolarına şahit oluyoruz. Sara kuaförde çalışan bir emekçi "Günlere kuaför kadınlar ve kuaförlerde çalışan kadınlar Tahran'da Belediye önünde protesto yapıyoruz, çünkü salonlar kapalı ve hepimiz işsiziz. Belediye işyerlerini kendi sorumluluğunuzla açabilirsiniz ama tüm sorumluluğu kabul eden bir belge imzalamamız lazım diye açıklama yaptı fakat kim tüm sorumluluğu olarak bunu yapar ki? Burada gerçek sorumluluğu alması gereken biz değiliz, devlet" diyor.

Kadın örgütleri İran'da ortak bir 1 Mayıs bildirisi yayımlayarak yasak olmasına rağmen tüm kadınları fabrikalarda, iş yerlerinde ve atölyelerde 1 Mayıs kutlamaya davet ettiler. Bu bildiriye kadın öğrenciler de destekleyerek geçen sene 1 Mayıs'tan bu yana tutuklanan arkadaşlarının ve siyasi suçlardan tutuklu olan arkadaşlarının derhal serbest bırakılmalarını talep ettiler.

ORTA ÇAĞDAN ÇIKAN DERS:

Vebe salgını ve cadı avları

Bengi ÇAKMAK

Gündelik dile özellikle cinsiyetçi atıflar ile yerleşen “cadılık”, birçok farklı temsil ve anlamlarla kullanılmaya devam ediyor. Hele bir de söz konusu olan kadınlara yakıştırılamayan, kadınlarda istenmeyen birtakım özellikler ise cadılığın tarihsel olarak da bozuşturulmuş anlamı hemen yardımcı koşuyor. Çirkin ya da güzel, korkunç, ürpertici, deli ya da bilge, muzip, tuhaf ve gizemli kadınlar...

Öncelikle, cadıyı cadı yapan semboller üzerine düşünelim. Süpürgesi, sivri şapkası, sürekli kaynayan bir kazanı, belki evinde tuhaf şişeler, karışımlar, bitkiler ve genelde ormanda tekinsiz bir kulübesi vardır. Bunların basmakalıplaşmış göstergeler olarak cadıyı temsil etmesi ve bu şekilde fantastikleştirilmesi de sorgulamaya açıktır. Çünkü bunların kendi içinde ne anlamlar ifade edebileceği ve kadim felsefelerle, doğa temelli inançlarla bütünlük cadılık/şifacılık pratiklerinin gerçekliği de sıklıkla göz ardı edilir. Doğayla iç içelik, bu ilişkideki açıklanamayan iletişim biçimleri ve bunlardan doğan tekinsiz potansiyeller, modern öncesi ve modern erkek-egemen toplumsal yapılarda tehdit unsurları olarak görülmüştür. Sonuç olarak bastırılmak, göz ardı edilmek, yakılmak, yok edilmek veya bugüne yakın haliyle gerçek dışına hapsedilerek fantastikleştirilmek cadılığın ve cadıların deneyimlerinden olmuştur.

ANCILLA'NIN CADILIĞI, SALGININ İLACI

Ancilla ve Şifalı Bitkiler (1) adlı bir çocuk kitabı, konusu itibarıyla bu tartışmanın bir eşlikçisi olarak görülebilir. Kitapta önce Ancilla, ardından da mekân ve zaman tanıtılıyor. Kitabın baş karakteri olan Ancilla bir kız çocuk ve onun “alametifarikası saçlarının hiçbir zaman düzgünce taranmamış oluşu”, “büyülü rengi kahverengi” ve büyüyünce olacağı şey ise şifacı. “Ormanın sınırında bulunan ufak tefek bir evde” anneanesi Brunilda’yla birlikte yaşıyor. Hikâyenin geçtiği zamandan ise, “yüzyıllar öncesine denk gelen o zamanlarda, yaşam tehlikelerle doluydu. Etrafta bir sürü hastalık kol gezdi ama çok az ilaç vardı,” diye bahsediliyor. Sözü edilen zamanın Orta Çağ’a denk geldiğini, valinin habercisinin cadı avını duyurmasıyla ve Brunilda’nın toprakla ve toprakta yetişen bitkilerle kurduğu özenli ve başka ilişkinin cadılık olarak nitelendirilerek esir edilmesiyle anlıyoruz. Doğayla kurulan bu özel ilişki, yaşam biçiminin ve görünüşün farklılığı, şifacılık ve benzeri yetenekler ile şeytanla anlaşma yapmış olma ve otoriteler nezdinde bir suç olarak kabul ediliyordu. Dolayısıyla Brunilda ve Ancilla birer şifacı/cadıydı ve tehlikede idi. Hikâyenin sonunda

Brunilda’yı kurtaran ve Ancilla’yı anneanesine kavuşturan ise onları cadılık suçlamasına maruz bırakan şeylerin ta kendisi oluyor, çünkü hikâyenin gidişatı içerisinde valiyi de hasta eden ölümcül salgın hastalığın karşısında, Ancilla’nın anneanesinden edindiği şifa bilgeliğiyle hazırladığı ilacın denenmesinden başka çare bulunamıyor ve sonuç başarılı oluyor.

Hikâyede, cadılığın çarpıtılmış bir etiketleme ve suçlama olduğu, toprakla iç içe yaşamın ve şifacılığın kötülükten sayılmak bir yana, adaletli ve sağlıklı bir yaşam için olumlu katkı sağladığı gibi öğretici ana fikirler de var. Yazının başlığındaki unsurların birbirleriyle bağlantılarını bu hikâyeden de faydalanarak tartışmak mümkün.

CADILAR NEDEN SÜPÜRGEYLE UÇARLAR?

Cadılığa dair tarihsel olayların ve çeşitli söylemlerin, eril tahakkümle ve gerek feodalite gerek kapitalizm veya daha mikro ölçekli pek çok yapıya nüfuz etmiş patriyarkayla doğrudan ilişkisi olduğu görülüyor. Orta Çağ’da kilise otoritesine tehdit oluşturan öteki kadınların cadı avlarıyla toplanması, cezalandırılması, yakılması, cadılık

kapsamında görülebilecek birçok farklı özelliğin mutlaka bir kısmıyla ve belki de hepsiyle alakalıydı.

Örneğin, cadının süpürgesini ele alalım ve neden uçmak ile bağdaştırıldığını düşünelim. 11. Yüzyıl Orta Çağ’ında Worms Psikoposu Burchard cadılığa atıf yaparken “İblis’in fısıltılarıyla baştan çıkmış günahkâr kadınların geceleri dünyayı nasıl karışladığını” anlatıyor. Kilisenin korku ve şüpheyle yaklaştığı bu kadınlar İblis tarafından kandırılmalarının yanı sıra, tutkuları ve cinsellikleriyle de günah işliyorlardı. Bu cadılar geceleri, yani diğer herkesin uykuda olduğu, kilisenin otoritesinin görece durduğu bir zamanda ortaya çıkıyorlardı. “Kötülüğün” ve “şehvetin” -ki bu kelimeler çoğu birbirinin yerine de kullanılır- en somut hali olarak İblisle iş birliği halinde çocukları öldürüyor, yiyor ve kazanlarında kötülük kaynatıyorlardı. Kara ve ba gibi çağın öne çıkan krizlerini oluşturan salgın hastalıkların cadılardan kaynaklandığı öne sürülüyordu ve bu da onların yakılmasını teşvik eden bir sebep olarak görülüyordu. Öte yandan, ezoterik ve okült literatürden, doğa temelli inanç ve felsefe sistemleri ya da yeni çağ dinleriyle ilgili çalışmalardan edinilebilecek bilgiler ışığında, cadının süpürgesini evini ruhsal ve fiziksel açıdan temizlemek için kullandığı da aslında biliniyor. Fakat bu nispeten yalın anlamı kabullenmek ise modern Batı uygarlığı için oldukça güç, çünkü bu anlam evrenle ve doğayla kurulan farklı bir iletişime kapı aralıyor ve bu aralık kapıdan neler çıkacağı belirsiz. Tekin değil ve ölçmeye, bilmeye, kontrol etmeye olanak tanımıyor.

Orta Çağ ve feodal dönem ile modern çağ ve kapitalizm arasında cadılığa atfedilen yaygın anlamların arasında farklar var ve duyulan rahatsızlıklar ile buna

-karşı geliştirilen somut tepkiler de farklılaşıyor. Ne var ki her iki durumda da cadı kadın yok edilmesi veya bir şekilde uzak tutulması gereken bir imge olarak varlığını sürdürüyor. Cadı ve cadılık sözcüklerinin hala devam eden karmaşık semantik ve çağrışımsal dünyası, bazen zekiliği, bazen büyücülüğü, bazen şifacılığı, bazen özgürlüğü, bazen çekiciliği, bazen kötülüğü, bazen hınzırlığı vb. ifade ediyor. Fakat hepsinde mutlaka ortak olan, kadınlık ve başkalık; yani öteki olarak kadınlık.

MERKEZ ERKEK-İNSAN OLUNCA, KADINLARA DÜŞEN 'GÖZDEN ÇIKARILMAK'

Yalnızca kadınlık üzerinden geliştirilen tahakküm açısından değil, doğayla kurulan ilişki bakımından da patriyarkayla el ele giden bir diğer sorunlu yapı ise insanmerkezcilik. Bilhassa Aydınlanma sonrası pekişen Batı uygarlığı ve modern birey tahayyülünün merkezinde, Orta Çağ'daki Tanrı ve kilise ikilisinin yerine, insan- yer alıyor fakat bu elbette bir erkek-insan. Güncel akademik ve akademi dışı sahalarda giderek yoğunluğu ve görünürlüğü artan insan-ötesi tartışmalar, ekofelsefeler, ekofeminizm ve insan-insan olmayan hayvan çalışmalarının da vurguladığı gibi, doğa/kültür ikiliği üzerine inşa edilen sorunlu bir toplum-birey yapılanmasını üs- müzden atmaya çalışıyoruz. Bu ikiliğin arasındaki sınırın kültür tarafına rasyonel, akılcı, ilerlemeci erkek yerleşirken, karşıtı/ötekisi/eksizi olarak görülen doğa alanı ise kadın da dahil olmak üzere her türlü Öteki'ye bırakılıyor. Rosi Braidotti'nin ifadesiyle (2) ikilikler hiyerarşisinde zayıf "öteki" olarak kategorize edilirlenler, "gözden çıkarılabilir bedenlere sahip". Bunun sonucunda, emeğin, doğanın, kadının, hayvanın, vd. sömürsü ayrılmaz bağlarla iç içe geçmiş şekilde süregidiyor ve bugünün krizlerini irdelerken bu ikilikleri aşmaya dair gayret sarf etmenin kaçınılmazlığı kendini gösteriyor.

KORONA SALGININDA YAŞANANLAR FARKLI MI?

Doğa ve kültür diye ayırmanın bahsi geçen sistematik sömürü ve tahakküm pratiklerine denk düştüğünü kavrayarak, yaşanan krizlere birleştirici bir açıdan bakmanın güncel durumda da çok önemli olduğu açık. Nitekim, Orta Çağ'da salgının müsebbibi ilan edilen cadıların/cadı kadınların suçlu ilan edilmesi gibi, şu anda içinden geçmekte olduğumuz Korona salgınının da kendi ötekilerini adres gösterdiğine tanık oluyoruz. Aslında her daim dolaşımında bulunan, zaman zaman sönümlense de asla ortadan kalkmayan kimi söylemlerin, kriz ortamında yeniden canlandığını görüyoruz. Kimi kişiler ve gruplar bir anda açıklama yapıyor ve salgın hastalığın eşcinsellerden ve onların sapkınlıklarından kaynaklandığını söyleyerek LGB-TIQ+ bireyleri ve ilişkili sivil toplum örgütlenmelerini hedef alabiliyor. Yani güncel kriz de Ötekiyi, onun gözden çıkarılabilir görüldüğünü ve onun yok olmasına dair kalıcı arzuyu yeniden hatırlatıyor.

Oysa krizi doğuran ve büyüten asıl temele bakınca, insanmerkezci sömürgeci hegemonik zihniyetin ve kapitalizmin yüzlerce yıllık tahribat ve talan rüzgarıyla yüzleşiyoruz. Bunların bir sonucu olarak gelişen iklim değişikliği, pandemi gibi küresel krizlerin somut etkilerinin görünürlüğünden kaçmanın, ideolojik aygıtların gizleyiciliğine rağmen imkansızlaştığı bir dönüşüm sürecinden geçtiğimiz açık. Tıpkı An-

Kara veba gibi çağın öne çıkan krizlerini oluşturan salgın hastalıkların cadılardan kaynaklandığı öne sürülüyordu... Peki kimdir bu cadılar?

cilla'nın hikayesi gibi, cadılık-şifacılık eksenindeki suçlu/kötü/başka kadının tahakküm altına alınması örneğinde olduğu gibi, Orta Çağ'da tanrının ve kilisenin ve ardından -bugün de devam eden- kapitalist-erkek-insanın hakimiyeti, onun öteki olarak saptadığı her öznenin sömürülmesi demek. Dolayısıyla bugünün krizlerini incelemek ve onlara çözüm üretmeye yönelik teorik ve pratik çaba göstermek, krizi ortaya çıkaran yapıların ve tarihsel süreçlerin, söylemlerin açığa çıkarılmasını elzem kılıyor.

Dipnotlar

(1) Beatrice Masini, Nükhet Amanoel (Çev.), 2019, Can Çocuk

(2) Rosi Braidotti, Öznur Karakaş (Çev.), 2014, Kolektif Kitap

'Ailemin yanında kendimi hizmetçi gibi hissediyorum'

Berfin GÜLER
Elazığ

Covid-19 virüsü ile kapanan üniversitelerde okuyan kadın öğrenciler evlerine dönmek zorunda kaldılar. Aile evinde çalışma alanları olmayan, kısıtlı imkanlarla derslerine devam eden, aile baskısına maruz kalan Fırat Üniversitesi öğrencisi kadınlar yaşadıklarını Ekmek ve Gül'e anlattı...

Aile evine döndüğünde pek de rahat edemediğini anlatan Firdevs evde yaşadıklarını şu sözlerle aktarıyor: "Evdekilerle düşünce uyumsuzluğu olduğu için anlaşamıyoruz. En çok da annemle anlaşamıyoruz, birçok sorunumuz var. Çok otoriter bir kadın olduğu için kendi sözü üstüne söz söylenmesine karşı. Erkek çocuklarını benimsediği için kız çocuklarına olan sevgisi daha az; hatta bazen kendimi sadece hizmetçi olarak hissediyorum. Sadece iş yaptırmakla meşgul bana, oturup iki kelime sohbet bile edemiyoruz. Üniversitelerin tatil olmasından sonra geldiğimde alışmam çok uzun sürdü. Ev çok kalabalık, tartışmalar çok, çocuklar var... Hepsi bana işkence gibi geliyor. Ayrıca annem tesettüre girmem konusunda diyor, beni kendi istediği gibi bir birey yapmak istiyor. Bunlar yaşadıklarım da ister istemez alışmama engel oluyor. Evimizde çocukluktan bu yana sevgiden çok sevgisizlik hakim olduğu için evdekilerle aramda pek sevgi bağı

Ailelerinden uzakta okuyan, koronavirüsü nedeniyle ailelerinin evine dönmek zorunda kalan kadın öğrenciler neler yaşıyor? Fırat Üniversitesinde okuyan kadın öğrencilerden dinleyelim cevabı...

yok. Evdeki benden küçük erkek kardeşim bile erkek olmasından kaynaklı benden daha fazla söz sahibi. Bu tatil benim için çok kötü oldu. Çünkü evde kendim gibi, olduğum gibi davranamıyorum. İnançlarımı, giyim tarzımı, cümlelerimi bile değiştirmek zorunda kalıyorum."

'DERS ÇALIŞMA İMKANIMIZ BİLE KISITLI'

Aile evine dönüp sıkıntılarla karşılaşan yaşayanlardan biri de Ayşe. Ayşe gazetecilik 1. sınıf öğrencisi. Aile evine çalışma süreci onun için de kolay olmamış. Evde durumun nasıl olduğunu sorduğumuz Ayşe de şöyle anlatıyor durumunu: "Ailede aslında çok bariz bir sıkıntı olmuyor ama tabii ki farklılıklar, bir şekilde uyum sağlayamadığımız şeyler oluyor ister istemez. En basiti sürekli gelip gitmek zorunda olduğumuz için çalışma süreci çok kötü oluyor. Tam eve alıştık derken yurt hayatı başlıyor ya da tam tersi. İnsan afallıyor ister istemez. Eve döndüğüm için sorumluluklarım da arttı tabii. Önceden sadece derslerimle ilgiliniyordum, şimdi evde olduğum için sürekli ev işleriyle de ilgilenmek zorunda kalıyorum. Dışarıda okuyan biri için yabancılaşma hissi oluyor eve dönünce. Yurt hayatı ile ev hayatında farklılıklar da var. Yurtta ders çalışma alanımız daha rahat, fakat bu evde pek mümkün olmuyor. Ev nüfusu zaten kalabalık, misafir gelip gittikçe çalışmak zorlaşıyor doğal olarak. Aslında her iki ortama da alışma, adaptasyon süreci çok zor, tam birine alıştık derken yeniden başa dönmüş gibi hissediyorum kendimi."

leniyordum, şimdi evde olduğum için sürekli ev işleriyle de ilgilenmek zorunda kalıyorum. Dışarıda okuyan biri için yabancılaşma hissi oluyor eve dönünce. Yurt hayatı ile ev hayatında farklılıklar da var. Yurtta ders çalışma alanımız daha rahat, fakat bu evde pek mümkün olmuyor. Ev nüfusu zaten kalabalık, misafir gelip gittikçe çalışmak zorlaşıyor doğal olarak. Aslında her iki ortama da alışma, adaptasyon süreci çok zor, tam birine alıştık derken yeniden başa dönmüş gibi hissediyorum kendimi."

Karantina biter dertler bitmez bizde!

Nesrin ÖZTÜRK
Antalya

Bildiğiniz gibi 21 Mart'tan itibaren kuaför salonları kapatıldı. Sadece bizler değil hemen hemen bütün sektördeki esnaflar kapatıldı. Kapatırken bizlere nasıl evimizi geçindireceğimiz sorulmadı. 'Virüse karşı önlem' denildi ve kapatıldı. Ben dükkanı kapattım fakat eşim çalışıyor, risk hâlâ devam ediyor. Çok büyük endişe duyuyorum bu durumdan. Çalışması zorunlu olmayan iş yerlerinde işçilerin ücretli izne çıkarılması gerekirken, bizleri eve kapatıyorlar, işçilere ise "Ne olursa olsun çalışacaksınız. Yeter ki patronlar hayatta kalsın, sizler olsanız da olmasanız da!" diyor adeta. İşçiler olmasa çarkınız nasıl döner acaba!

Biz esnaflara da destek açıklaması geldi gelmesine de, çoğu esnaf koşulları uymadığı için kredi bile alamadı. 'Mücbir durum' deniliyor, koşulsuz destek verilmesi gerekirken sağlık raporu istemedikleri kalmış adeta. Özellikle sadece kuaförlükten geçinen aileler mağdur durumda. Kuaförler Odası mağdur olan arkadaşlara yardım kampanyası başlattı, ancak ne kadar çözüm! Ne zaman açacağız dükkanları, açtıktan sonra hangi koşullarda, hangi kurallara göre çalışacağız, pek çok soru var aklımızda... Belediyeler işyerlerini düzenli dezenfekte edecek mi, bizlere maske eldiven desteği ya da özel kıyafet temin edecek mi, işyerlerinin 1 metre kuralının denetlenmesi yapılacak mı? Virüsle birlikte çalışma koşullarımız tamamen değişmiş olacak en azından uzun bir süre, kendimizi, ailemizi, müşterilerimizi koruyabilecek miyiz? Dükkan kiralari, BAĞKUR ödemeleri aynı şekilde devam edecek, BAĞKUR 8 ay ötelendi, ama 8 ay sonra nasıl ödenecek, hiçbirinin cevabı verilmiyor. Benim anladığım başımızın çaresine bakacağız. Bir şey daha var ki sevgili kadınlar şu günlerde dayanışmaya da çok ihtiyacımız var. Sevgiyle kalın.

Keçiören'de 'Balkon sohbetleri günlüğü'nden notlar...

**Eğitim emekçisi bir kadın
Ankara**

Kovid-19 nedeniyle hayatın büyük bir bölümü balkonlara taşındı. "Günaydın", "Tünaydın", "Geldin mi?" gibi selamlaşma sözleriyle başlayan sohbetler bu ay Kovid-19'dan daha çok yüksek tutarlı faturalara, çalışma yaşamının sıkıntılılarına, maske-maskesizliğe, yardımlara, çocukların eğitimine yetememe, komşuluk ilişkilerinin yeniden sorgulanması ve bu sürecin yarattığı psikolojik sıkıntılara yöneldi.

'HANI FATURA GELMEYECEKTİ?'

Herkes önce birbiriyle sonra da kendi faturasını geçen ayki fatura ile karşılaştırıyor. Ev işçisi bir kadın, "Bu ay elektrik 230 gelmiş, sizin ne kadar?" diye sorunca, "226", "190", "230", "185" gibi sayılar balkondan balkona taşınıyor. Bu ay çamaşır makinesi, ütü, evde kaldığımız için doğal gaz, temizlikte su da çok kullanıldı. Faturaların iki katına çıkarak gelmesinin sebeplerini böyle sıraladı kadınlar. Diğer taraftan "Hani faturalar okunmayacaktı", "Fatura gelmemeli", "Boş verin hepsi yalan siz az kullanmaya bakın" cümleleri birbirine karışıyordu.

Evde kalmanın da bir faturası olduğunu söyledi emekli bir kadın. "Evde kalmak cezalandırıldı" diyordu bir eğitimci. Kimse bu durumdan memnun değildi, AKP üyesi bir kadın durumu şöyle özetledi: "Korona, yalan vaatler, yoksulluk, işsizlik arasına sıkıştık. Kocam iki aydır evde. Kronik rahatsızlığı var bu yüzden göndermiyorum işe. Tüm yardımlara başvurdum. AKP'liyim ama Büyükşehir'e de başvuracağım. Olursa oradan almaya çalışacağım yardım..."

'HER ŞEYİ KENDİMİZ ÇÖZMEK DURUMUNDAYIZ!'

Sağlık emekçisi bir kadın servisinde çalışan me-

sai arkadaşı genç bir hemşirenin testinin pozitif çıktığını, uzun süredir beklediği izin hakkının da izolasyonda geçeceğini, izolasyon biter bitmez tekrar yoğun bir biçimde çalışacağını söylüyor. Bir yandan da sitemli: "Keşke sağlık çalışanları tedavilerinin sonrası hemen işe başlamasalar da en az 1-2 ay evde dinlenseler. İki hafta boyunca 48 saatlik nöbetleri aldım ki haftada bir iki gündüz de olsa iki küçük çocuğumun yanında kalabileyim diye. Her şeyi kendimiz çözmek durumundayız. Kendimizi kendimizden başka düşünecek kimse yok" diyerek sisteme öfkesini başka bir dille ifade ederek balkon kapısını kapatıyor.

SAĞLIK EMEKÇİLERİNİN ÇOCUKLARI AĞIR BEDEL ÖDÜYOR

"Annesine karşı çok öfkeli davranıyor, onu itiyor, sanki cezalandırıyor" diyordu sağlık emekçisi bir çiftin çocuğuna bakan kadın. Çocuk yaklaşık bir aydır onda kalıyor, anne baba uzaktan görüşme yapıyor. Sokağa çıkma yasağının dört gün olması nedeniyle çocuğunu yanlarına almak istediklerinde çocuk anneye karşı çok öfkeli davranıyormuş.

Eğitimci bir kadın bunun anneye duyulan özlemin başka bir ifade biçimi olabileceğini, anneye karşı naz yapabileceğini söylerken, emekli bir kadın ise sağlıkçıların çocuklarının da en ağır bedeli ödediğini söylüyor.

Sokaktan geçen, maskesi elinde olan kadına başka bir balkondan seslenildi: "Maskeyi niye ağzına takmıyorsun da elinde tutuyorsun?" yanıt gecikmedi yolda yürüyen kadından: "Zaten maske bulamıyorum. Şifre de gelmedi. Sağ olsun komşum 3 tane maske vermişti. Şimdi sokakta kimse yok. Eğer birini görürsem değiştirebilirsem yolumu değiştiriyorum. Değiştiremezsem maskeyi takıyorum, mecburen kendi başımızın çaresine bakacağız."

Patronlara göre hava hoş!

Merhabalar, ben bir tersane işçisinin eşiyim. Eşim tekne, yat imalatında çalışıyor, her gün Tuzla Tersanesi'ne gidip geliyor. Salgının başlamasıyla birlikte içimize bir korku düştü. Çünkü eşimin çalışma ortamını biliyorum. Bir tekne içerisinde 50-60 kişi burun buruna çalışıyorlar. İlk zamanlar hiç önlem alınmamıştı ama salgın yaygınlaşınca dezenfektan verilmiş. Bu dezenfektanı da bazı işçiler, içerisinde alkol olduğu için kullanmayı reddetmişler. Akşama kadar aynı alet edevatı kullanıyorlar, aynı yemekhanede yemek yiyorlar. Hiç olmazsa bari kendimiz maske alalım dedik. Hiçbir yerde maske de kalmamıştı. Eşimin bağışıklık sistemi çok güçlü olmadığı için öncelikle onun sonra da çocuğumun hasta olmasından endişe ediyorum. Kendim de daha önce zatürre geçirdiğim için risk altındayım. Her akşam "Acaba bugün virüs bulaştı mı, bizlere de bulaştırdı mı" diye tedirginlik içerisindeyiz. Her gün, işyerinin güvenlik önlemi alıp almadığını soruyorum, önlem alınmadığını öğrenince endişem daha da artıyor. Patronlara göre hava hoş, kendilerini koruma altına almışlar ama işçiyi düşünen yok.

Bir gün bu durumun çözüme kavuşması ümidiyle konuyu CİMER'e yazdım. 19 gün sonra Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne yönlendirilmiş olan sorunuza cevap geldi. Gelen bilginin benim sorunumla alakası yoktu. Limanlarımıza dışarıdan gelen tüm gemilerin ve gemide bulunanların sağlık kontrolünün yapıldığı ve bir sorun varsa gerekli önlemin alındığını belirten genel bir yazı idi. Oysa benim eşim seyahat gemisinde değil imalatta çalışıyor. Firma ismini de vermiş olmama rağmen belirtilen işyerinde herhangi bir inceleme, kontrol yapılmamıştı. Peki bu sorunu kim nasıl çözecek?

Halen aynı şekilde risk altında çalışmaya devam ediyorlar. Biz evde sabahtan akşama kadar ellerimizi yıkasak ne fayda? Virüsün asıl bulaşacağı ortamlara çözüm getirilmedikten sonra eninde sonunda bize de bulaşacak. Okullar, berberler, lokantalar hangi sebeple zorunlu olarak kapatılmış ise akşama kadar burun buruna çalışan ve zorunlu ihtiyaç olmayan tüm iş yerlerinin aynı sebeple kapatılması gerek. Aksi takdirde sapaşğlam insanlar da kar uğruna hasta edilmiş ve tüm ailesi de çaresizliğe mahkum edilmiş olacak. Bir an önce bu yanlış tutumlara bir son verilmesini istiyorum. İnsanca yaşamak bizim de hakkımız.

KOCAELİ

Korona günlerinde: Olay Şöyle Oldu

Saliha ÇELİK

Bir virüs geldi sarmaladı her yanımızı, kendi sınırlarımızda bile hapis gibiyiz. “Sarmaladı her yanımızı” derken ondan bile emin olamıyoruz, arasan görünmez, bulunmaz bir muamma. İlk haftaların paniğini ve bilgisizliğini üzerimizden attığımız yansıyor sosyal medyaya son günlerde. Panik havasından sonra herkesi bir ‘karantinayı verimli geçirme paniği’ tuttu. Kimi mutfak becerisini artırmaya sarıldı, kimi spora yoğunlaştı, kimi bu süreçte yeni bir hobi edinmeye ant içtik, çabalıyoruz. Evde kalma lüksü olanlar ve diğerleri diye yine ikiye bölündük. “Lüks” diyorum ama kimisi için de lüks değil tabii bu durum; çalışan kesime göre nispeten lüks yani... Yoksa işsizlikten, işten atılmadan, ücretsiz izinden binlerce kişinin evlerinde lüks içinde yaşamadığını bu sayfalarda az okumadık... Bir de artan yük, dağ gibi büyüyen ev işleri var ki kadınlar için bu sürecin çok daha zorlu geçtiği gün gibi ortada... Neyse tüm bu hengame, kaygı, uğraş arasında vakit bulursanız diye bir kitap önereceğim size. Kendimize sıkça sorduğumuz, şayet ki varsa eğer bize kalan zaman “Bu süreci nasıl değerlendirebiliriz, ne okuyabiliriz” sorusunun bir cevabı olur umuyorum ki...

TANIDIK VE İÇTEN KARAKTERLER

Sosyal mesafeler, evde kalmalar bu ay tazecik basılan bir kitabı yazmama engel olmadı. Bu ayki kitabımız Aysen Şahin’in ‘Olay Şöyle Oldu’ isimli ikinci kitabı. Aysen Şahin’i önceki ki-

Sosyal mesafeler; evde kalmalar bu ay tazecik basılan bir kitabı yazmama engel olmadı. Bu ayki kitabımız Aysen Şahin’den ‘Olay Şöyle Oldu’...

tabı ‘Lakin İyi Yaşadık’tan, Evrensel gazetesi veya Bavl dergideki yazılarından ya da Twitter’da yazdıklarından tanyor olabilirsiniz. Her nerede görüyorsanız görün onun üslubunu tanıyacağınızı tahmin ediyorum.

İyi bir anlatıcı ve bunu yazıya iyi geçiren bir yazar. Bizimle konuşur gibi yazmış kitabını da tabii daha derinlikli içerik ve cümlelerle. Özellikle evde kaldığımız ya da sosyalleşmeyi oldukça sınırladığımız bu günlerde, hele hele yalnız kalanların kendi kendine konuşmaya başladığı bir seviye var, bilirsiniz orayı, ha işte tam oraya gelenlerin elinden düşürmeden bir çırpıda okuyabileceği bir kitap. Aysen’le (Aysen’le diye samimi sen-ben konuşuyoruz, çünkü Ekmek ve Gül’le öyle de bir samimiyeti var yani J) kitabı aracılığıyla konuşup dertleşebilir, kızıp küsebilir ya da gülebilirsiniz. Yer yer anlatıcı olur size, gördüklerini zamanın ötesinden aktarır; bir mübadele sürecinin içinde yaşayan biriyle aynı duyguları, benzer hayatları yaşadığınızı düşünür, bir tur da siz dalarsınız düşüncelere... Yer yer her işe yetişip bir de mükemmel anne olmak zo-

runda olmaktan yılan bir kadın olur, şüpheli olur, şapşal olur ya da bir masalçı, bir hayalci olursunuz. Ama hepsi tanıdık ve içten. Tüm hikâyeler aslında bildiğimiz hayatlar, bildiğimiz dertler, tanıdık mutluluklar... Tüm bunlara öyle bir yolla baktırıyor ki Aysen, insan kendi yaşadıklarını yeniden gözden geçiriyor. Kendine daha bir şefkatle bakıyor.

BİRBİRİMİZE DOKUNDUĞUMUZ ANLARIN DEĞERİ...

Böylesi bir süreçte nasıl olur biz de tam öngöremiyoruz ama fırsatınız olursa muhakkak Aysen Şahin’in yeni kitabı Olay Şöyle Oldu’ya bir göz atmanızı öneririz. Bu günler elbet geçecek, sözle, şarkıyla birbirimize dokunduğumuz anların değerini daha çok konuşacağız. Hem belki alışkanlıklarımıza dair başka formatları da daha rahat konuşabiliriz o zaman.

Birçok ürüne olduğu gibi kitaplara ulaşım da oldukça sınırlandı. Herkes online alışverişlere yüklenince kargo işinde çalışanların sırtına daha da yük biniyor. Belki böylesi bir dönemde yayınevleri kitap formatlarını e-kitap olarak güncellemekte daha atik davranırlar ve belki bizler de artık e-kitap formatına daha çabuk alışırız.

Sağlıcakla kalın.

*Künye
Olay Şöyle Oldu
Aysen Şahin
Karakarga Yayınları,
248s*

Vajinismuslu kadınlar yalnız değilsiniz!

Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ

Cinsel terapi merkezlerine en sık başvuru şikayeti vajinismus! Ancak başvuru sebebi cinsel olarak birleşememe, haz yaşayamama, eşler arası mutlu ve tatmin olamama değil genelde 'çocuk sahibi olamama' olmaktadır.

Vajinismus kadının cinsel ilişki sırasında vajen kaslarından başlayıp tüm vücuda yayılan, tüm vücut kaslarının kasılması ile cinsel birleşmeyi reddetme ve panik atak hali ile bilinçli bir kontrol yitimi olarak tariflenebilir.

Vajinanın girişindeki kasların istem dışı kasılarak, cinsel birleşmenin acılı veya imkansız olarak algılanmasıdır. Kadın bedeninin ve ruhunun penis-vajina birlikteliğini içeren cinselliği reddedişi olan vajinismus; aşk kasları adı verilen pelvik taban kaslarının istemsiz olarak kasılmasıdır. Bu kasların kasılmasına bağlı olarak hissedilen 'sanki bir duvar varmış, bir delik yokmuş gibi, o yüzden çok ağrı hissediyorum' algısı fiziksel bir sorun olmaktan öte psikolojiktir.

HAZ YA DA ACI?

Vajen sağlıklı cinsel yaşamın gerçekleşeceği kadın cinsel organıdır. İçine alacağı penisin boyutuna göre şekil alabilen, doğum sürecinde çocuğun içinden geçebileceği elastik bir yapıdır. Vajenin alt 1/3 lük kısmını oluşturan bölümü cinsel hazdan sorumlu kasılmalardan ve gevşemelerden sorumluyken, aynı zamanda vajinismus kasılmasının da başlamasını sağlar.

Yaşantısı içinde hiç haz veren bir cinsel birlikteliği olmamış, genital muayenesi dahi yapılamamış vakalar primer vajinismus olarak adlandırılırken, hayatında bir kez dahi olsa ilişkiye girmiş ve 'canı yanmış' kadının bir daha cinsel ilişkiye girememesi ya da ağrılı cinsel ilişki yaşaması da sekonder vajinismus olarak değerlendirilir.

TEDAVİSİ VAR

Vajinismus tedavisi olan bir cinsel işlev bozukluğudur. Çiftlerin birbirine karşılıklı saygılı olduğu sevgi dolu bir birliktelik içinde 6-12 hafta süren seanslarla, kadının kendi kendine ve ardından eşile birlikte uygulayacağı pratikler bir tedavi modeli içerir. Altta yatan geçmiş travmaların, hastalığın yarattığı hayal kırıklığı, suçluluk ve depresyon gibi sorunlarla da çalışılır.

Vajinismus sadece kadının bir sorunu değildir; çiftin ortak sorunudur ve paylaşılan bir rahatsızlıktır. Tedavide çiftin beraber sorumluluk alması ve katkı vermesi gerekir.

KADINLIĞA ATFEDİLENLERİN YÜKLERİ

Vajinismus her ne kadar çiftler arası bir sorun olsa da bu durum kadının kendini özellikle eşine karşı yetersiz, beceriksiz, başarısız ve suçlu hissetmesine neden olur. Bunda elbette cinselliğin "kadınların bir hizmeti" olarak görüldüğü ataerkil düzende çok çok ilgisi var. Vajinismus tüm bu baskılarla birlikte kadınlarda hüznün, depresyon ve kaygı yaratır.

Vajinismus sorunundan muzdarip pek çok kadının yaşamlarında bir cinsel travma yaşadığı yapılan bilimsel araştırmalarla da ortaya çıkıyor. Ayrıca kız çocuklarının bedenlerini tanımadan ve hatta bedenlerinden utandırılarak büyütülmele-ri de yine ortak bir durum olarak görülüyor.

Vajinismus sorunu yaşayan kadınlarla yapılan çalışmalarda kendileri değilse bile ailelerinde annelerinin maruz kaldığı şiddete tanıklık etmiş olmaları, ailede olumsuz dinsel şartlanmalarla karşı karşıya kalmaları, cinselliğin "kötü, pis ve öğrenç" olarak ele alındığı aile ilişkileri içinde yaşadıkları da görülüyor. Kadınların ekonomik, toplumsal olarak eşe bağımlı hissetmeleri de bir etken.

Gördüğümüz gibi vajinismus dediğimizde fiziksel birtakım durumlardan çok, toplumsal olarak inşa edilen "kadınlığın" yarattığı yüklerden bahsediyoruz daha çok.

Uzaktan eğitim çocukları yoran bir rutine dönüştü

Nazife ORTAKCI
Ankara

Koronavirüs nedeniyle öğrenciler ve veliler için eğitimde zaman, mekan anlayışı da değişti. Bu süreçte çocuklar uzaktan eğitime ilişkin pek çok konuda adaptasyon problemi yaşıyor. Eğitime ilişkin sıkıntıları gelin velilerden dinleyelim...

Çocuğu devlet okulunda 7. sınıf öğrencisi olan bir veli, "Okuldayken çocuğumun hayatı daha disiplinliydi. Beslenme, uyku ve ders çalışma saatleri planlıydı. Bu süreçte çocuğumun alışkanlıkları değişti, daha plansız ve onu yoran bir rutine sıkıştı. Ebeveynler olarak elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz ama bazen işin dengesi bozuluyor" sözleriyle bu olağanüstü duruma ayak durmaya çalıştıklarını anlattı. Uzaktan eğitime ilişkin anlattıkları da dikkate değer: "Dersler esnasında öğrenciler soru soramıyor. Konu tekrarı ve kazanım değerlendirmesi gibi sınavlar yapılıyor ve birçok öğrenci, velisinden yardım alarak bu sınavlara giriyor; haliyle sınavlar öğrencinin öğrendiklerini sınavabildiği bir biçimde gerçekleşmiyor. Benim kızım seneye liseye geçiş sınavına girecek. Okulda çok başarılıydı, dershaneye de gönderiyorduk. İkinci dönem tamamen online eğitime geçtikleri için dersler, bilgisayarda oyun oynanmış gibi geliyor öğrencilere. Derslerin ciddiyeti kalmıyor. Kalabalık ailelerde durum daha da zor. Bir arkadaşımın üç çocuğu da okuyor; çocuklardan biri babasının cep telefonunu kullanıyor, biri bilgisayardan ders dinliyor, bir çocukları

Uzaktan eğitim ile sürdürülmeye çalışılan eğitim sistemi velileri çileden çıkarmış durumda, kısıtlı imkanlarla çocuklara yetmeye çalışan veliler 'Yeter artık!' diyor.

na da tablet almak zorunda kalmışlar. Arkadaşım üç çocuğu evde kontrol etmenin çok zor olduğunu söylüyor."

'ÇOCUKLARIMIZA YETEMİYORUZ'

Özel okulda okuyan 6. sınıf öğrencisinin velisi de eğitimden şikâyetçi: "O kadar çok ödev veriliyor ki, bazen 'Yeter artık!' diyelim geliyor. Her dersten onlarca test gönderiliyor ve bu testleri velilerin kontrol etmesi isteniyor. Anlayamadığımız, bilmediğimiz birçok konu oluyor ve çocuklarımıza yetemiyoruz. Öğretmenler de öğrencilere bir sorunun yalnızca çözümünü gönderiyorlar, çözümün mantığına ilişkin bir bilgi veremiyorlar. Oğlum okulda arkadaşlarıyla sosyal bir ortamdaydı, evde tek başına. Uzaktan eğitimde dersler toplu şekilde öğrencilerin katılımıyla sürüyor, herkes birbirinin evini, odasını görebiliyor. Adayta eğitim özel hayatımızın her yerine girdi. Bizler devlet okullarının kalabalık oluşu nedeniyle çocuğumuz daha nitelikli bir eğitim alsın diye özel okula gönderdik. Özel okullarda öğretmenler sık sık değişiyor, bizlere vadettikleri sosyal etkinliklerin çoğunu göremiyoruz. Umurum bu salgın bir önce biter ve çocuklarımız okullarına kavuşur".

Fotoğraf: Pixabay

İşe giderken ne patron ne devlet 'Çocukları ne yaptın' diye soruyor

Tersane çalışanı bir kadın
Tuzla-İstanbul

Bahar gelmiş. Hep gülümsetir ilkbahar beni. Ardi yaz olmasındandır belki. Yazın çocuklar üşümez ya. Daha az hasta olur. İşe giderken daha az gözüm arkada olur. Ama bu kadar baharı seyretmek yeter, koş hadi yoksa gene kaçıracağsın servisini" diyen iç sesime kulak verip tekrar hızlanıyorum (İç sesim bazen işverenime benziyor, ruhumuza işlemişler sanki). Ama sonra servisin varlık nedenini hatırlıyorum. İşler aksamasın, zamanında işyerinde olalım. Üretim aksamasın. Durakta ne çok işçi (kadın-erkek) ama nedense kadın işçilere daha dikkatli bakıyorum, "Onlar da evde yalnız mı bıraktı çocuklarını" diye düşünürken servise biniyorum.

Yaklaşık iki aydır virüsün bize öğretmeye çalıştığı şey "Hayat eve sığar..." Ama çalışmazsam kira bekler, yemek bekler, faturalar bekler. Demek ki hayat eve sığmıyor. Zaten ne virüse ne slogana uyum sağlayamadım. Hâlâ yarın işe giderken "Çocukları nereye bıraksam"ın derdindeyim. "Çocuklar dışarıda virüs var, sakın çıkmayın" dediğimde "Sen neden çıkıyorsun. Çocuk virüsü mü bu?" sorularına yanıt bulamadım henüz. İşçilerin hayatı eve sığmıyor. Keşke sığsaydı.

ÇOCUKLAR TEDAVÜLDEN KALDIRILMIŞ SANKİ

Okullar kapalı, kreşler kapalı, bakıcı zaten yok. Ama çocuklar var. Dün de vardı bugün de var. Ne çalıştığım kurum ne de vergimi düzenli ödediğim

devlet bana ve binlerce kadına "Çocuklarınız nerede?" diye sormuyor. Virüs geçene kadar çocuklar tedavülden kaldırılmış sanki. Bu çocuklar ne yer ne içer, evde EBA TV'de 20 dakikalık ders seyretmekten başka ne yapar... 18 yaşının altındaki her birey çocuktur. Çocukların sosyal dersinden öğrenmişim. Çocukların 12 yaş altı evde yalnız kalması yasaktı. (Bunu da o kitapların birinde okumuştuk çocuklarla. Daha doğrusu yemek yaparken o okumuştum ben de dinlemişim demek ki). Ama kardeşleri ile kalması mecburiyet. Şimdi tek yasak çocukların dışarı çıkması. Evde kal da nasıl kalırsan kal.

ŞEFE 'MESAIYE KALMAYAYIM' DİYORUM 'HERKESİN SORUNU VAR' DİYOR!

Günlük planlarla 23 Nisan'a kadar geldik. Balkondan "Çocuklar geleceğimiz" diye şiir okuduk. 100. yılını kutladık. Çocuklar her şeyimiz oldu. Sonraki gün gene hiç yaşanmamış gibi kaldırdık çocuk sorununu rafa ve sokağa çıkma yasağına rağmen özel izinle işe gittik.

Her gün şefime "Mesaiye kalmayayım, durumum özel" diyorum. "Çocuklar evde yalnız" diyorum. "Herkesin sorunu var" diyor. "İstersen yıllık izin kullan." Sanki yıllık izin dipsiz kuyu. "Sorunsuz işe gel" deniyor. "Her gün aynı sorun" deniliyor. Biliyorum bu durumu yaşayan ilk ya da son kadın değilim. Ki keşke son olsaydım. Peki biz çalışan kimsesiz kadınlar ne yapmalıyız?

Şunu anlıyorum ki ölmediysen çalışacaksın. Korona, sokağa çıkma yasağı çalıştırmak isteyene engel mi? Keşke olsaydı.

Fotoğraf: Pixabay

Esnafların kadınların korona ile imtihanı

Hülya BAL
Edremit - Balıkesir

Sahil beldesi olan Edremit'te yaşayan kadınların çoğunluğu üreten kadınlar. Özellikle yaklaşan yaz sezonunda salgınının açığa çıkması bu kadınların yaşamını gölgeledi. Şöyle ki ilkbahar ile birlikte büyükşehirlerde yaşayanlar yazlığına, ya da kısa süreli tatile geliyor. Dolayısıyla bizim kadınlar gelecek misafirlerinin yolunu gözlüyor. Yazın gelenlerle ekonomik olarak bir hareketlilik sağladığından kadınlar bir nebze de olsa rahat nefes alıyor. Salgınla birlikte bu hareketliliğin olmayacağı düşüncesi kadınları kara kara düşündürüyor. Söz şimdi kadınlarda...

Fotoğraf: DHA

Edremit'te yaşayan kadınların çoğunluğu üreten kadınlar. Özellikle yaklaşan yaz sezonunda salgınının açığa çıkması bu kadınların yaşamını gölgeledi. Şimdi kadınlar kara kara düşünüyor..

'BİR ANNE VE ESNAF OLARAK YÜKÜMÜZ AĞIR'

NAYLE (Antik kahve işletmecisi): Bir yıl kadar önce körfezin en güzel yerlerinden olan Çamlıbel'de antik kahve işletmemi açtım. Birlikte çalıştığım Jana'nın da nefis kurabiye, kek ve yöresel tatlılarını servis edebileceğimiz hem de antika işimi yapabileceğim bir yerdi. Bölgede daha çok yeniye korona salgını baş gösterdi. Dükkanım kapalı; kiralırım ve faturalarım birikti. Benden ekonomik anlamda beklentisi olan çocuklarım var. Antikahnerimi internet ortamında satmaya çalışıyorum, fakat insanlar önünü göremediğinden haklı olarak alışveriş yapamıyorlar. "Kredi kullanın" deniliyor, olmayan gelirle kredi taksitlerini nasıl ödeyeceğim? Bir esnaf ve anne olarak yükümüz çok ağır, salgın sürecinin ne kadar devam edeceği belli değil, dükkanlarımızın kapalı olduğu dönemde en azından vergi borcumuz olmasın; faturalar için iyileştirme yapılınsın.

'SATAMADIĞIMIZ SEBZE ELİMİZDE KALİYOR'

ÖZLEM (Pazarıcı): Bizim hayatımız gece saat 4'te başlıyor. Eşimle birlikte hale gidip gecedan sebze elimizi alıyoruz. Sabahın erken saatlerinde mahalle pazarlarında tezgahımızı açıyoruz. Onlarca insanla diyalog halindeyiz. Hiçbir sosyal güvencemiz yok, sağlığımızı bir kenara bırakıp evde bekleyen çocuklarımıza ekmek götürmek, salgın da olsa çalışmak zorundayız. Yazlıkçılar gelemediği için işlerimiz geçmiş yıllara nazaran çok düştü. Satamadığımız sebzelerimiz elimizde kalıyor ve çürüyor. Tezgahımızı açmazsak açız. Yönetenlerimiz hiç pazar tezgahlarının durumundan bahsetmiyor.

'TEK EKMEK KAPIM PAZARCILIK!'

Fatma (Pazarıcı): Tekstil satışı yapanlar pazara çıkmasını diye karar alındı. Almış olduğum giysiler elimde kaldı. Salgın uzun süreceğe benziyor. Elimdeki malzemeleri ne yapacağım? Pazara çıkmak dışında herhangi bir işim yok. Tek ekmek kapım pazarcılık. Ben de tezgahımı açmak istiyorum, az da olsa kazanç elde eder evime ekmek götürürüm.

'İŞLETMESİNİ KAPATAN ESNAFLAR OLDU'

SİBEL (Kasap): Eşimle birlikte kasap dükkanımızı işletiyoruz. Sokağa çıkma yasağı olmadığı sürece; işletmemizi sağlığımızı arka plana atarak açıyoruz. Çalışmak zorundayız. Çocuklarımız var. Onların bizden beklentisi bizim beklentilerimiz gibi sınırlı değil. Çocuklarımızı yaşama karşı mağdur etmemek adına sağlığımızı riske atarak akşama kadar müşterilerle diyalog halindeyiz. Maskesiz ve eldivensiz çalışmıyoruz, fakat yine de tedirginiz. Eskiye nazaran işlerimizde düşüş var. Yine de idare ediyor. Yaz mevsimi bizim için hareketli geçirdi. Yazlıkçılar gelemey ve salgın süreci uzarsa ne olur bilemiyoruz. Çevremizdeki esnaftan işletmesini tamamen kapatanlar oldu, herkes borçlu; onların durumu ne olacak? Küçük esnafa destek bekliyoruz.

'TEDİRGİNLİKLERİMİZ HAD SAFHADA'

SEREN (Eczane sahibi): Pandemi sürecinde hastayla ve virüsle temasın en riskli olduğu noktalardan biri de eczaneler. İnsanlarla temasın en yoğun yaşandığı alanlardan biri olması nedeniyle virüs kapma riskimiz çok yüksek. Ailemize ve sevdiğimizimize taşıma riskiyle evlerimizden ve sevdiğimizimizden uzak yaşamak zorundayız. Kronik hastalıkların ilaçlarını hastanın direkt eczaneden alıyor olması, hastaların eczanede yoğunlaşmasına neden oluyor, bu da bulaş riskini en tepeye tırmandırıyor. Maske dağıtımını eczanelerin yapması da işimizi kilitledi. Personelim de virüs bulaşma riski ile karşı karşıya ve onların sorumluluğu da bizim üzerimizde. 65 yaş üstü hastaların ilaçlarını evlerine servis etmeyi de insanlık görevi kabul ederek hizmetimize devam ediyoruz. Korona salgını sürecinde birçok ithal ilacın ve medikal malzemenin ülkemize girişi olmadığından malzeme sıkıntısı da yaşamaktayız. Sokağa çıkma yasağına rağmen hizmetimize devam ediyoruz. Karşı karşıya kaldığımız salgında tedirginliklerimiz had safhada.

DEVLET EMEKÇİ KADINLARA DESTEK OLSUN

GÜRE El Emeği ve Sanat Sokağında el emeği ürünlerini satan kadınlar: Geçtiğimiz yıl Edremit Belediye başkanının tahsis ettiği yeni sokakta mimarımız Gülay'ın da desteğiyle yeni stantlarımızı satın aldık. Bunun için bir kısmımız kredi kullandık, bir kısmımız da taksitlendirme yaptık. Yaz sezonuyla birlikte el emeklerimizi satacağımız yeni stantlarımızda çalışmaya başlayacakken korona salgını baş gösterdi. Kış boyu evimizde satacağımız takıları ve el işlerimizi hazırladık. Bizler sadece yazın çalışan emekçi kadınlarız. Yaz sezonunda bölgemize gelen ziyaretçilere satış yaparak ailemize, çocuklarımıza destek oluyoruz. İçimizde emekli olup, ev ekonomisine katkı olsun diye aksesuar yapan kadınlar olduğu gibi; tek geçim kaynağı el emeği olan kadınlar da var. Yaz sezonunda stantlarımızı açsak bile tatilciler de gelemeyecek gibi görünüyor. Stant almak için aldığımız krediyi veya senetlerimizi nasıl ödeyeceğiz? Emeklerimizi satabileceğimiz başka alan da yok. Evlerimizde oturuyoruz. Birçoğu yalnız yaşıyor, destek olacak kimseleri yok. Bizler kendi aramızda dayanışma göstermeye çalışsak da emekçi kadınlara devletin destek olmasını bekliyoruz.

Görsel: Pıqsela

Eğer hayatım bir film olsaydı her mendilin yanına bir de not bırakırdım 'Çocuklarınızın kalbinde yara olmayın ve hiçbir çığlığa seyirci kalmayın...'

Bir kahve kokusunun hatırlattığı

Eylül DOĞAN
Malatya

Güçlü kadınlara, annelere, gücü şiddet zannetmeyen erkeklerle ve sessiz kalmayan tüm insanlara ithafen...

Ufacık elleriyle dünyasına kafa tutmuş bir Eylül hikayesi bu. Hayatım bir film olsaydı sinemaların her koltuğuna bir mendil bırakır kenardan ufak bir tebessümle izlerdim sanırım. Kıymetini bilmediğiniz her "an" bir gün balkonunuzda kahvenizi içerken kahvenizin kokusuyla pişmanlık getirebilir, eğer kendinize itiraf edemezseniz rüzgarın yüzünüze dokunması pişmanlığınızı tokat gibi yüzünüze vurabilir. Kuşların seslerini bir çocuğun çığlıkları olarak duyabilir, güneş içinizi ısıtmak yerine sizi buz gibi yapabilir.

Kahvemini kokusu acı bir geçmişini hatırlatıyor. Duvarlar çığlıkların duyulmasını engelliyor. Küçük iki el babasını tutmaya çalışıp "Anneme vurma" diye bağırıyor. Kimse duymadı mı yoksa duyup "Aile içine karışılmaz"

deyip sustunuz mu? Anneme atılan her tokat kalbimi söktü 5 yaşında, hiç mi duymadınız? Babam annemi aldatığında evi basan insanlara kapıyı ben açtım, kimse mi görmedi? Yoksa annemi mi suçladınız "kadınlık yapsaydı" diye, kadın olmak sizin için her şeye boyun eğmek mi? Bugün o kahvenin kokusu herkese pişmanlıklarını hatırlatıyor.

Zihniniz bazen oyunlar oynar size. Unutmuş gibi yapar sesleri, anıları, detayları ama fotoğrafını çeker ve siz unuttuğunuzu sandığınız anılarınızı duvarda kocaman bir fotoğrafla hatırlarsınız. Boş duvar üzerinize gelip sizi sıkıştırdı mı hiç? Bir fotoğrafa takılı kaldınız mı yıllarca? Ben o duvarın önünde hüngür hüngür ağlamıştım korkudan. Fotoğrafta gözleri alkolden kızarmış bir adam vardı, gece yarısı eve gelen... Bir şehir iki çocuğun ve bir annenin çığlığını dinledi o gece, bu sefer de mi duymadınız? Yankı yaptı, herkes de balkondaydı, neden duymazlıktan geldiniz? Yaşlı bir kadın "Oğlum sütümü helal etmem dövme karını" diye yalvarıyordu, hiç mi duymadınız? Yine sustunuz bir kadın şiddet görürken, yine "Aile içine karışıl-

maz" dediniz, sonra aile içine karışıp "Bir daha yapmayacak, söz verdi bak boşanma aman" dediniz. Bugün o fotoğraf herkesin gözünün önüne geliyor sustukları için.

'ÖZGÜRLÜK, EVİNİZDE KORKULAR OLMADAN YAŞAMAKMIŞ'

Cesaret, gidişatın size zarar verdiğini fark ettiğinizde ortaya çıkar. Acabalar, ihtimaller, sonuçlar, her şeyin birbirine karıştığı 'o an'da zamanınızın daraldığını ve bir şeyler yapmanız gerektiğine inandığınızda korku geriplanda kalır. O an atacağınız her adım hayatınızda büyük değişiklik yaratacağını ama denemekten başka seçeneğinizin kalmadığını düşünün... Hayattaki ilk cesaretli davranışım "Acaba annemi dövecek mi? Alkollü mü gelecek? Ya yine bağırırsa aynı şeyleri yaparsa" korkusuna katlanamadığımda ortaya çıktı. Zaten herkes susuyor. Bunları fark ettiğimde korkularım bana cesareti getirdi. Anneme en büyük desteği ben verdim çünkü başka kimse yoktu. 11 yaşınızda ne yapıyordunuz? Ben anneme "Boşan" diyordum. Kendimde topladığım cesareti annemle

paylaştım. Özgürlük tüm bildiklerimiz dışında evinizde korkular olmadan yaşamakmış ölüm korkusu da dahil.

Hayat, bazen kaybettiğini sandığınız yerden başlar. Ailemden bir tabak eksildi, bambaşka bir şehirde, bambaşka bir hayata adım attık. Annemin vücudunda darp izleri olmadan, babamın alkol kokusunu almadan, kızaran gözlerini görmeden, gece zilin çalacağıyla rahatlığıyla uyuduğum günlere gelebilmek için çocuk yaşında savuştuk. Ve başardık, çünkü artık annem gülüyor. Bu arada onlar artık susmuyorlar, bahaneleri de yok, çünkü o çocukların çığlıkları o şehre gömüldü.

Ben Eylül, bu satırları 20 yaşından yazıyorum, kahvemini kokusu yüzümden ufak bir tebessüm oluşturdu. Başımı duvarlara değil gökyüzüne çevirdim, hayallerim var. Siz 20 yaşınızda ne yapıyordunuz? Ben hem üniversite okuyup hem çalışıyorum, ara sıra da geriye dönüp bakıyorum, enkaza dönmüş bir geçmişin içinde hâlâ bir şeyler arıyorum. Eğer hayatım bir film olsaydı her mendilin yanına bir de not bırakırdım "Çocuklarınızın kalbinde yara olmayın ve hiçbir çığlığa seyirci kalmayın."

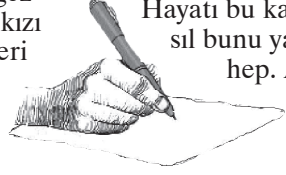
Esmâ'nın ardından kalanlar...

HAYATI BU KADAR SEVERKEN...

Bunları yazmak bile o kadar acı ki, o hayat dolu, o eğlenceli kız gezmeyi seven, o Munzur'un asi kızı nasıl böyle bir şey yaptı. Haberi ilk okuduğumda zaman kânim dondu ve öylece kalamadım, 'Bunu yapmaz' dedim kendi kendime. Dokuz yıllık bir arkadaşlığımız vardı ve samimiyetimiz vardı Esmâ ile. Esmâ intihar etmiş olmazdı. İlk duyduğumdan beri bunun intihar olduğunu düşünmedim ve hiçbir şey de beni buna ikna edemez. Her konuştuğumuzda her derleştığımızda "Daha çok gezmek istiyorum, daha görmediğim çok yer var" diyordu bana. Ben de "Hayat uzun Esmâ daha çok gezersin, daha çok yer görürsün diyordum." Bana bunları diyen arkadaşım hayat-

tan kopup gitti, geriye bir tek o gülüşü, o güzel konuşması ve o heyecanı kaldı.

Bunu anlamak çok zor benim için. Hayatı bu kadar seven bir insan nasıl bunu yapar diye soruyorum hep. Ailesini, arkadaşlarını, sevenlerini geride gözü yaşlı nasıl bırakır! Esmâ intihar etmiş olmaz çünkü o bütün zorlukları gördü, asla pes etmedi. Umarım gerçek kısa zamanda çözülür. Esmâ'nın ölümü böyle kapanamaz..."

ESMA, YAŞAMAYI, SEVEN BİRİYDİ...

Hayatı, gezmeyi, eğlenmeyi bize bırakıp gitmiş olamaz.

Bunu yazmak zor mu acı mı bilmiyorum... Esmâ'nın kayıp haberini ölümünden bir hafta önce almıştım. Şaşırılmışım haberi alınca ve başına bir şey geldiğini hissetmişim. O arkasında acılı insanlar bırakacak biri değildi. Esmâ'yı 8 sene önce tanıdım. Yolda tanıştık, sadece bir "Merhaba" ile

başladı onu tanıma serüvenim. O bana "Merhaba" dedi, bir yabancıya, daha önce gördüğü ama konuşmadığı birine. O kadar vicdanlı, o kadar iyi kalpli koca bir kadındı... Yaşamayı, yaşatmayı bilen, seven kahkaha dolu biri... Ben daha önce onun gibi birini tanımadım. Kahkaha dolu biriydi. Şu an sesi kulaklarımda çınlıyor. Kahkaha atışları, kendine has konuşması, o güzelliği. "Nasıl bu felaket onun başına gelir" diye düşünürken buluyorum kendimi. "Yapmaz" diyebilirim sadece, Esmâ bunu kendine yapmaz. Hayatı yaşamayı, gezmeyi, yemeği, eğlenmeyi bize bırakıp gitmez.

Dersim'de intihar ettiği iddia edilen 28 yaşındaki Esmâ Kılıçarslan'ı onu yıllardır tanıyan arkadaşları yazdı...

Esmâ'nın arkadaşları...

'Aldığımız tek şey devletin IBAN numarası oldu'

Tam da gerçek bir sosyal devletin varlığına ihtiyacımız olduğu şu sıkıntılı günlerde devletin vatandaşına sahip çıkması gerekirken, vatandaşın devlete sahip çıkması bekleniyor.

Evde kal çağrısı yapılırken, diğer yandan çalışmak zorunda kalan taraf görmezden geliniyor. Sosyal bir devlet, vatandaşını ayırmaksızın herkesi uygulanan bir karantina kapsamında herkesin ihtiyacını görmekle yükümlüdür.

Tam da bu dönemde, ödediğimiz vergilerin karşılığını almamız gerekirken, aldığımız tek şey devletin IBAN numarası oldu.

Çalışanların "kısmi çalışma" adı altında maaşları yarıya düşürüldü. Devletin vereceği yüzde 60'lık brüt maaş ücretlerinin ise Cumhurbaşkanının belirlediği sektörlere verileceği belirtildi. Bu sektörlerin dışında kalan

sektörlere ise günlük 39 lira ödeneceği belirtildi. Üstelik bu tutardan damga vergisi kesilecek. Bu iyimser tablonun dışında 3 ay ücretsiz izne çıkarılan çalışanlar mevcut. Bu koşullarda bizim bu durumu atlattığımız bekleniyor. Peki ama nasıl?

Tam da bu dönemde, ödediğimiz vergilerin karşılığını almamız gerekirken, aldığımız tek şey devletin IBAN numarası oldu.

*Esmâ ÖKSÜZ
Ankara*

Hakkımızı arayacak kim var kendimizden başka?

5 yıldır bir gıda sektöründe imalat şefi olarak çalışmaktayım. Her sektördeki sıkıntılar maalesef bizde de mevcut. Özellikle kadın işçilerin sayıca çok olduğu iş yerimizde her sıkıntıya düşülen dönemde işçi kıyımı yaşanıyor.

Son olarak koronavirüs ile beraber sıkıntılar iyice artmaya başladı. Üretim yarından fazla azaldı. Peki ne yapmak lazım? Ya istifa edersin ya da süresiz ücretsiz izin. Hem maaş yok hem SGK yatmayacak. Neyse ki "işten çıkarma yasaklandı" ve kibarca süresiz izinler başlatıldı.

Beyaz yakalarda sorun yok, mavi yakalar hemen gözden çıkarılabilir. Asgari ücretle gece yarısına kadar çalışacak işçi bulmak kolay. Bu süreçte kadınlar yarı maaşa hatta kaç gün çalışırlarsa o kadar para almaya razılar. Ödenecek faturalar, kiralar ve borçlar var, eve ekmek götürmek lazım. Belli yaşın üstünde bir kadınsanız iş bulmak da çok zor...

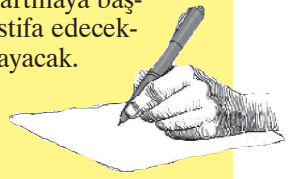
Zaten seni koruyan bir devlet, bağlı olduğun bir sendika da yok senin hakkını arayacak. Uzun lafın kısası işçiler özellikle kadın işçiler devlet tarafından ayrı işveren tarafından ayrı sömürülmeye devam ediyor.

Çalış çalış, gece gündüz
Demeden çalış...
Çalışırken ağzında yoksulluğun tadı
Yasalarda yoksulluğuna bir kılıf
Kimileri zenginleşirken,
Ölüyor öteki sınıf!

Önce karın tokluğuna çalıştırır
Sonrasında ölmenizi bekler...
Zengin olan şatosunda
Fakir onun kapısında.

*Gersan'dan bir kadın işçi
ANKARA*

*Ödenecek faturalar;
kiralar ve borçlar
var, eve ekmek
götürmek lazım.
Belli yaşın üstünde
bir kadınsanız iş
bulmak da çok zor...*

1 MAYIS İÇİN

BEŞ KIRIK ŞARKI

Akşam mı gece mi çevremi saran karartı?

*Dünyayı avuçlarımdan avuçlarına aktaracağım şimdi.
Uzun boyunlu bir kuşun sonsuz kuyruğu örtecek ellerini.*

*Küllerinden doğmuş bir kuş. Ateş kuşu.
Avuçlarımdan avuçlarına akacak dünya. Damarlarındaki
susuzluk dinecek bir anda. Bayram sevinçlerini
hiç yaşayamadın sen, sana bayram yerlerini vereceğim,
arife coşkularını. Düşlerin tadını. Aç avuçlarını.
Dünyayı avuçlarına bırakacağım, bir külah dondurmayla.
Serinliği yüzünü yalayacak al al.
Seni kanatlarına alacak bir Anka vereceğim sana.*

*Rüzgar değil şarkım havalandırır uçurtmayı. Özgürlük yol
üstü bir çoban çeşmesidir, suyu herkese yeter. Soluğum bütün
şarkılara ayarlı, kavalım yeni. Pabucum daha çok hora teper.*

*Bugün bayram. Bugün bayram.
Bugün bayram.*

*Ekmeği az sonra çıkaracağım fırından.
Peyniri dilimledim, soğanı yumrukla kır
acısı aksın. Sofra ağacın altında.
Nerdeyse döner yoldaşlar. Çay
demini aldı alacak.
Közde fokurduyor çömlek.*

*Gelinciklerdi. Üflesen
uçardı narin. Koparma.
Sevmez tutsaklığı.
Gelinciklerdi,
kızların saçlarında,
boynunda al al.
Yüzlerine vurur
rengi. Kına
türküleri gibi
coşkun bir ezgi.
Arkadaşlar
bekleyin beni.
Bekleyin beni...
Bekle...*

*Bir anda
kaldırımlar yaklaştı
ve yumuşadı.
Göğsümde bir ocak
harladı. Dünya daha
sıcaktı.*

*Ellerim kavradı
bayrağımızı, az ilerisi durak.
Az ilerisi arkadaşlarım.
Az ilerisi avuçlarımda
karıncalanan tramvay. Kollarımda
gerindi çocuk uykularım. Kaldırımlar
yaklaştı, taşlar yumuşadı.
Benden ayırmayın bayrağımı.*

Sennur SEZER

